

4 / 6 - 533 / 2 - 1988

**Kamer
van Volksvertegenwoordigers**

BUITENGEWONE ZITTING 1988

1 AUGUSTUS 1988

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE (1)

UITGEBRACHT DOOR
MEVR. **MERCKX-VAN GOEY**
OVER

BEGROTING

van het Ministerie van Justitie voor
het begrotingsjaar 1987 (02)

BEGROTING

van het Ministerie van Justitie voor
het begrotingsjaar 1986 (02)

WETSONTWERP

houdende aanpassing van de begroting
van het Ministerie van Justitie van het
begrotingsjaar 1985

TOEGEVOEGDE INTERPELLATIES

van de heer Defraigne tot de Vice-Eerste
Minister en Minister van Justitie en Mid-
denstand over de ongelegen verklaringen
die hij heeft afgelegd over een zaak die door
het gerecht wordt onderzocht, te meer daar
naaste familieleden van de Minister bij die
zaak betrokken zijn

van de heer Simons tot de Vice-Eerste Minis-
ter en Minister van Justitie en Middenstand
over de strijd tegen het racisme

Deze begrotingen en dit wetsontwerp werden besproken in
openbare Commissievergadering.

(1) Zie bladzijde 2.

4 / 6 - 533 / 2 - 1988

**Chambre
des Représentants**

SESSION EXTRAORDINAIRE 1988

1er AOÛT 1988

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE (1)

PAR
MME **MERCKX-VAN GOEY**
SUR

BUDGET

du Ministère de la Justice pour l'année
budgétaire 1987 (02)

BUDGET

du Ministère de la Justice pour l'année
budgétaire 1986 (02)

PROJET DE LOI

ajustant le budget du Ministère
de la Justice pour l'année
budgétaire 1985

INTERPELLATIONS JOINTES

de M. Defraigne au Vice-Premier Ministre et
Ministre de la Justice et des Classes moyen-
nes sur l'inopportunité des déclarations
faites par lui à propos d'une affaire soumise
à l'examen des autorités judiciaires et ce
d'autant plus que des membres proches de
sa famille étaient concernés

de M. Simons au Vice-Premier Ministre et
Ministre de la Justice et des Classes moyen-
nes sur la lutte antiraciste

Ces budgets et projet de loi ont été examinés en réunion
publique de Commission.

(1) Voir page 2.

DAMES EN HEREN,

Uw Commissie heeft deze door de Senaat overgezonden begrotingsontwerpen behandeld tijdens de vergaderingen van 19 en 27 juli 1988.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTING VAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN JUSTITIE

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie betreurt het feit dat deze discussie over de begroting geen actuele waarde meer heeft.

Het fundamentele debat met het Parlement kan immers pas worden aangegaan naar aanleiding van de bespreking van het begrotingsontwerp voor het begrotingsjaar 1989.

De Minister spreekt de wens uit dat het ontwerp zal tegemoet komen aan de dringendste en belangrijkste problemen.

*
* *

Zoals elk menselijk handelen zal ook de rechtsbedeling van morgen niet perfect zijn. Zij zal altijd voor verbetering vatbaar blijven. Met passende bescheidenheid kan hier wellicht worden verwezen naar het woord van Camus : « Misdadig is niet zozeer het feit de macht in handen te hebben gehad, maar wel die macht te hebben aangewend ten behoeve van een bekrompen maatschappij zonder ideaal ».

De Minister zal zich inspannen om aan de noden van de rechtsbedeling op passende wijze tegemoet te

(1) Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer Mottard.

A. — Vaste leden :

C.V.P. HH. Bourgeois, Eyskens, Hermans, Mevr. Merckx-Van Goey, H. , Van Parys.
P.S. HH. Defosset, Di Rupo, Eerdekens, Mottard, Mevr. Onkelinx.
S.P. HH. Bossuyt, Chevalier, Derycke, Mevr. Duroi-Vanhelmont.
P.V.V. HH. Berben, De Groot, Mahieu.
P.R.L. HH. Defraigne, Mundeleer.
P.S.C. HH. Beaufays, Laurent.
V.U. H. Coveliers.
Agalev-Mevr. Vogels.
Ecolo

B. — Plaatsvervangers :

HH. F. Bosmans, J. Bosmans, Dhoore, Mevr. Kestelyn-Sierens, HH. Steverlynck, Uyttendaele.
HH. Baudson, G. Charlier, Degroove, Henry, Vancrombruggen, N.
H. Beckers, Mevr. De Meyer, HH. Van Elewyck, Van Miert, Vanvelthoven.
HH. De Croo, Kempinaire, Verberckmoes, Verhofstadt.
HH. Draps, Gol, Klein.
H. Antoine, Mevr. Corbisier-Hagon, H. J. Michel.
HH. Sauwens, Vervact.
HH. Van Dienderen, Winkel.

Zie:

4 / 6 - 533 - 1988 : N° 1.
4 / 6 - 534 - 1988 : N° 1.
5 / 6 - 535 - 1988 : N° 1.

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre Commission a examiné ces projets de budget transmis par le Sénat au cours de ses réunions des 19 et 27 juillet 1988.

I. — EXPOSE INTRODUCTIF DU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE LA JUSTICE

Le Vice-Premier Ministre et Ministre de la Justice regrette que la discussion du budget à l'examen ait perdu toute son actualité.

Le débat fondamental ne pourra en effet s'engager au Parlement qu'au moment de l'examen du projet de budget pour 1989.

Le Ministre espère que le projet soumis aux délibérations de la Commission permettra de résoudre les problèmes les plus urgents et les plus importants.

*
* *

Sans doute, comme toute chose humaine, la justice de demain ne sera-t-elle pas non plus parfaite. Elle sera toujours perfectible. Voilà sans doute l'occasion de faire humblement référence à la recommandation de Camus : « Le crime n'est pas tant d'avoir eu le pouvoir que de l'avoir utilisé aux fins d'une société médiocre et sans vraie noblesse ».

Le Ministre essaiera de rencontrer adéquatement les besoins de l'administration de la justice, en

(1) Composition de la Commission :

Président : M. Mottard.

A. — Membres effectifs :

C.V.P. MM. Bourgeois, Eyskens, Hermans, Mme Merckx-Van Goey, M. Van Parys.
P.S. MM. Defosset, Di Rupo, Eerdekens, Mottard, Mme Onkelinx.
S.P. MM. Bossuyt, Chevalier, Derycke, Mme Duroi-Vanhelmont.
P.V.V. MM. Berben, De Groot, Mahieu.
P.R.L. MM. Defraigne, Mundeleer.
P.S.C. MM. Beaufays, Laurent.
V.U. M. Coveliers.
Agalev-Mme Vogels.
Ecolo

B. — Membres suppléants :

MM. F. Bosmans, J. Bosmans, Dhoore, Mme Kestelyn-Sierens, MM. Steverlynck, Uyttendaele.
MM. Baudson, G. Charlier, Degroove, Henry, Vancrombruggen, N.
M. Beckers, Mme De Meyer, MM. Van Elewyck, Van Miert, Vanvelthoven.
MM. De Croo, Kempinaire, Verberckmoes, Verhofstadt.
MM. Draps, Gol, Klein.
M. Antoine, Mme Corbisier-Hagon, M. J. Michel.
MM. Sauwens, Vervact.
MM. Van Dienderen, Winkel.

Voir :

4 / 6 - 533 - 1988 : N° 1.
4 / 6 - 534 - 1988 : N° 1.
5 / 6 - 535 - 1988 : N° 1.

komen, daarbij uiteraard de voorkeur gevend aan wat dringend lijkt om een instelling veilig te stellen die niet meer zoals vroeger aanzien en vertrouwen geniet. Het rapport van het Studiecentrum voor de politieke instellingen (Rapport-Dumon, oktober 1986) wijst daarom diverse oorzaken en omstandigheden aan en met name de vertraging in de rechtsbedeling, de kritiek op de uitspraken van het gerecht, het statuut van de magistraten enzovoort.

De voorgestelde middelen zullen de toegang tot een doeltreffende rechtsbedeling aanzienlijk verbeteren. Om die trend aan te kunnen, moeten met grote nauwkeurigheid de financiële middelen worden bepaald die nodig zijn om de doelstellingen te bereiken die met een bepaalde maatschappijkeuze samenhangen.

Toegegeven moet echter worden dat de ontoereikendheid van een te strakke begroting een beletsel vormt voor de aanpassing en de aanwending van de menselijke en materiële middelen die moeten worden ingezet.

*
* *

1. Achterstand bij het Gerecht

Bij de aanvang van ieder gerechtelijk jaar openbaren zich gevoelens van verslagenheid en ongerustheid omdat de achterstand bij het gerecht alsmaar toeneemt.

Deze alarmerende toestand vereist dringende hervormingen om een einde te maken aan de twee kwalen van het gerecht : de traagheid en de overbelasting.

Op 28 februari 1984 heeft het Comité van Ministers van de Raad van Europa de Regeringen van de Lid-Staten aanbevolen de regels van de burgerlijke rechtspleging te verbeteren om de doeltreffendheid van het gerecht aan te passen aan de noden van de moderne maatschappij.

In die context heeft de Minister verscheidene studies geraadpleegd, waaronder het rapport-Meeûs en de studie van professor Van Houtte. Deze laatste heeft er zich op toegelegd de oorzaken van deze achterstand na te gaan.

De stafhouder suggereerde om bij een hervorming volgende grote opties te volgen :

Onder die oorzaken zijn er volgens hem een aantal die duidelijk aantonen dat het beroep op bepaalde procedureregels door de advocaten meebrengt dat het « accusatoir beginsel » een zware tol eist.

Het Gerechtelijk Wetboek moet worden aangepast en de Stafhouder van de Franse Orde van advocaten bij de Brusselse balie heeft dat probleem heel openhartig behandeld in de open brief die hij op 27 mei jongstleden tot de Minister heeft gericht.

privilégiant bien sûr ce qui apparaît urgent pour sauvegarder une institution qui ne jouit plus de la considération et de la confiance qui étaient celles d'autrefois. Le rapport présenté par le Centre d'étude des institutions politiques (Rapport Dumon, octobre 1986) fait valoir diverses causes et circonstances, parmi lesquelles les retards dans l'administration de la justice, la critique des décisions judiciaires, le statut des magistrats...

Les remèdes proposés emporteront une notable amélioration de l'accès à une justice efficace. Le travail entrepris suppose la détermination précise des moyens financiers rendus nécessaires par des objectifs qui traduisent un choix de société.

Il faut toutefois reconnaître les insuffisances d'un budget trop rigide, faisant obstacle à l'adaptation et à la gestion des moyens humains et matériels à mettre en œuvre.

*
* *

1. Arriéré judiciaire

L'augmentation de l'arriéré judiciaire fait que c'est un sentiment d'abattement et d'inquiétude qui domine au début de chaque année judiciaire.

Cette situation alarmante nécessite la mise en œuvre de réformes urgentes, afin de mettre un terme aux deux maux dont souffre la justice : la lenteur et l'encombrement.

Le 28 février 1984, le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe a recommandé aux gouvernements des Etats membres d'améliorer les règles de la procédure civile afin de renforcer l'efficacité de la justice en fonction des besoins de la société moderne.

Dans cette optique, le Ministre a consulté plusieurs études, parmi lesquelles le rapport Meeûs et l'étude du professeur Van Houtte. Ce dernier s'est attaché à déterminer les causes de l'arriéré judiciaire.

Le bâtonnier a suggéré qu'une réforme éventuelle se fonde sur les grandes options suivantes :

Parmi les causes, il en relève certaines qui indiquent clairement que l'utilisation par les plaideurs de certaines règles de procédure font payer un lourd tribut au principe accusatoire.

Des adaptations du Code judiciaire s'imposent, tandis que Monsieur le Bâtonnier de l'Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles a fort honnêtement soulevé cette question dans la lettre ouverte qu'il a adressée au Ministre le 27 mai dernier.

*Grote opties :**1) Behandeling van de zaken bij de inleiding of op een kort bijgelegen zitting*

De hervorming van artikel 735 beoogt de zaken met korte debatten onmiddellijk te laten behandelen of slechts naar een zitting uit te stellen kort na de inleidingszitting. Hier wordt voorzien dat de rechter in een aantal opgesomde gevallen, verplicht wordt, indien de partijen het vragen, korte debatten te houden, tenzij gemotiveerde afwijking. Motivatie kan enkel berusten op de rechten van de verdediging.

2) Effectieve toepassing van artikel 751 door te voorzien in een verval van het recht om conclusies neer te leggen na een vastgestelde termijn

De artikelen 750 en 751 worden aangepast ten einde de partijen ertoe te verplichten sneller conclusies te nemen en bijgevolg de zaak in gereedheid te brengen. Het principe berust erin dat de rechtbank de partijen verwittigt dat binnen een termijn van één maand, die begint te lopen na de verwittiging, conclusies moeten worden neergelegd, op straffe van verval. De rechtsdagen worden vastgesteld op ten minste één maand na het verstrijken van voormelde termijn. Dit moet het mogelijk maken de rol te regelen en nutteloos uitstel te voorkomen.

3) Wijziging van artikel 764 met betrekking tot de aan het Openbaar Ministerie mededeelbare zaken en beperking van dit aantal zaken

De mededeling zou slechts noodzakelijk moeten zijn voor de vorderingen met betrekking tot de staat van de personen wanneer het minderjarigen of onbekwaam verklaarden betreft.

Met betrekking tot belastingen wordt dit meer nodig geacht.

4) Een aantal bijkomende technische wijzigingen werden voorzien in verband met de sluiting van de debatten en de neerlegging van de dossiers, de uitspraak en het verstek

Tegelijkertijd krijgen onze hoven en rechtbanken een stijgend aantal geschillen te behandelen, die soms moeilijk op te lossen zijn omdat de positiefrechtelijke normen zo ingewikkeld zijn. De balans is onrustwekkend : de achterstand is bij de hoven van beroep in de laatste jaren met $\pm 30\ 000$ dossiers toegenomen, bij de rechtbanken van eerste aanleg met $\pm 180\ 000$ dossiers.

De wetgever heeft ter zake reeds maatregelen genomen, met name op 17 juli 1984 (verlaging van de pensioengerechtigde leeftijd), 25 juli 1985 (principe van de alleenrechtsprekende rechter), 4 mei 1984 (verlichting van de burgerlijke taken van het parket),

*Grandes options :**1) Examen des causes à l'audience d'introduction ou au cours d'une audience rapprochée*

La modification de l'article 735 vise à permettre que les causes qui n'appellent que des débats succincts puissent être retenues immédiatement ou remises à une audience proche de l'audience d'introduction. Il est prévu en l'occurrence que dans un certain nombre de cas, le juge serait obligé d'abrégé les débats si les parties le demandent, sauf dérogation motivée. La motivation ne peut se fonder que sur les droits de la défense.

2) Application effective de l'article 751 par l'instauration de la forclusion du droit de conclure après un délai fixé

Les articles 750 et 751 sont modifiés dans le but d'obliger les parties à conclure plus rapidement et donc à mettre l'affaire en état. Le tribunal avertit les parties qu'elles doivent conclure dans un délai d'un mois à dater de l'avertissement, sous peine de forclusion. Les affaires sont fixées un mois au moins après l'expiration du délai précité, ce qui permet de fixer le rôle et d'éviter des remises inutiles.

3) Modification de l'article 764 en vue de limiter encore davantage le nombre des causes communiquées au ministère public

Seules devraient être communiquées, les demandes relatives à l'état des personnes lorsqu'il s'agit de mineurs ou d'interdits.

La communication n'est plus jugée nécessaire lorsqu'il s'agit de demandes relatives aux impôts.

4) Un certain nombre de modifications techniques moins importantes ont également été prévues, à propos de la clôture des débats, du dépôt des dossiers, du prononcé et du défaut

Simultanément, les cours et tribunaux du Royaume sont confrontés à un accroissement du nombre de litiges introduits, dont la difficulté trouve parfois sa source dans des normes de droit positif complexe. Le bilan est grave : l'arriéré devant les cours d'appel a augmenté pendant ces dernières années de $\pm 30\ 000$ dossiers; celui devant les tribunaux de première instance de $\pm 180\ 000$ dossiers.

Des mesures ont déjà été prises par le législateur et notamment le 17 juillet 1984 (abaissement de l'âge de la retraite), le 25 juillet 1985 (principe du juge unique), le 4 mai 1984 (l'allègement des tâches civiles du parquet) le 28 juin 1984 (élargissement des

28 juni 1984 (verruiming van de mogelijkheden om de strafvordering te doen vervallen) en 1 augustus 1985 (uitbreiding van de personeelsformaties)...

2. Toegang tot de loopbanen in de magistratuur

Al te vaak worden tot de magistratuur verwijten gericht of wordt ze verdacht gemaakt. Het recht van de pers om in alle vrijheid en onafhankelijkheid informatie te verstrekken, mag niet op de helling worden gezet. Wel moet worden gepoogd de voorwaarden te scheppen om een dergelijke magistratuur in stand te houden.

De Minister zal erop toezien dat dit doel zo snel mogelijk wordt verwezenlijkt, en zal daarbij voortbouwen op wat reeds door koninklijk Commissaris voor de gerechtelijke hervorming Van Reepinghen werd ontworpen.

Daaromtrent zijn heel wat voorstellen ingediend en studies uitgevoerd; het verslag dat op 29 maart 1976 door de heer Krings geleide werkgroep werd ingediend, is bijzonder indrukwekkend.

De totstandkoming van een rechtsregel vergt de nodige omzichtigheid. Op dit ogenblik kunnen dan ook slechts de hoofdlijnen van die aangewezen hervorming behandeld worden.

De uitvoerende macht behoudt weliswaar de prerogatieven die haar zijn toegekend op grond van artikel 99 van de Grondwet, maar dient niettemin te worden voorgelicht door middel van omstandige adviezen over de intellectuele waarde, de morele eigenschappen en de werkbekwaamheid van de kandidaat.

De rechtsleer wijst bijna eenparig de instelling van een school voor de magistratuur af: de waarde van ons universitair onderwijs moet immers gekoppeld worden aan de verrijkende ervaring van de praktijk. Die ervaring wordt gewaarborgd in het kader van een gerechtelijke stage die georganiseerd wordt in verschillende diensten van de gerechtelijke wereld; de stagiair zal aanhoudend begeleid worden volgens eenvormige regels.

Een regelmatige observatie van de stagiair zal ertoe leiden dat kandidaten wier bekwaamheid niet objectief is vastgesteld, niet worden aangemoedigd.

De nodige praktijkervaring voor de toegang tot een loopbaan in de magistratuur kan ook worden opgedaan aan de balie.

Ook moet de magistratuur worden opengesteld voor personen die verschillende vormen van beroepservaring erkend door de daartoe bevoegde overheid hebben opgedaan.

De theoretische opleiding van elke gegadigde zal worden getoetst aan de hand van een specifiek vergelijkend examen, dat door het Vast Wervingssecretariaat kan worden georganiseerd.

Opgemerkt zij dat ook de Nationale Orde van Advocaten belangstelling heeft voor een grondiger opleiding; die Orde heeft op 24 juni laatstleden trouwens

possibilités d'extension de l'action publique) le 1er août 1985 (augmentation des cadres)...

2. L'accès aux carrières de la magistrature

Trop souvent la magistrature est devenue l'objet de reproches, voire d'une suspicion. Le droit de la presse d'informer en toute liberté et en totale indépendance ne peut pas être mis en cause. Il faut tenter par contre de promouvoir les conditions de sauvegarde d'une magistrature de qualité.

Le Ministre veillera à cet objectif dans les meilleurs délais, poursuivant ainsi une réflexion assumée par le Commissaire royal à la réforme judiciaire Van Reepinghen.

La matière fait l'objet de plusieurs propositions et études; le rapport déposé le 29 mars 1976 par le Groupe de travail dirigé par Monsieur Krings, est particulièrement impressionnant.

L'élaboration d'une règle de droit requiert une grande circonspection. Aussi cette réforme ne peut-elle être examinée, pour l'instant, que dans ses grandes lignes.

Si le pouvoir exécutif conserve les prérogatives qui lui sont dévolues en vertu de l'article 99 de la Constitution, il convient néanmoins de l'informer, par des avis circonstanciés, sur la valeur intellectuelle, les qualités morales et la compétence du candidat.

La doctrine rejette presque unanimement l'idée de créer une école de la magistrature: la valeur de notre enseignement universitaire doit en effet être liée à l'expérience enrichissante de la pratique. Cette expérience est garantie dans le cadre d'un stage judiciaire organisé dans différents services du monde judiciaire; le stagiaire sera guidé de manière permanente sur la base de règles uniformes.

Le stagiaire sera soumis à une observation régulière, de manière à ce que les candidats dont l'aptitude n'aura pas été établie objectivement ne soient pas incités à persévérer.

L'expérience pratique nécessaire pour accéder à une carrière dans la magistrature peut également être acquise au barreau.

La magistrature doit également être accessible aux personnes ayant acquis différentes formes d'expérience professionnelle reconnues par l'autorité compétente.

Quant à la formation théorique, elle sera vérifiée auprès de chaque candidat, lequel devra avoir satisfait à un concours spécifique qui pourrait être organisé par le Secrétariat permanent au Recrutement.

Il est à souligner que l'intérêt manifesté à une formation approfondie est partagé par l'Ordre national des avocats, lequel a organisé le 24 juin dernier une

een studiedag aan dat onderwerp gewijd. Het door de heer Krings ingediende verslag maakt melding van de mogelijkheid om een gemeenschappelijke en overlegde opleiding te organiseren. Dat idee mag niet a priori terzijde worden geschoven.

Tot slot moet ook worden voorzien in een ononderbroken voortgezette vorming, die alle magistraten ten goede komt.

3. Modernisering van het Gerecht

De Minister van Justitie, tevens gewezen « Minister van de Nieuwe Technologieën » kan niet onverschillig blijven voor de modernisering van de Justitie, in zoverre die betrekking heeft op de invoering van de bureautica en de informatica.

Men zegt wel eens dat de « molen van de Justitie langzaam draait ». Een van de redenen daarvoor is dat er nog veel moet worden gewerkt volgens verouderde werkmethoden.

Voorbeelden :

- de veroordelingsbulletins dienen nog naar het Centraal Strafrechtregister te worden gezonden met de post. Waarom ze niet rechtstreeks invoeren vanuit computers in de gerechten?

- de communicatie tussen het departement en de griffies van de gevangenen gebeurt meestal nog via de post; dit zou moeten kunnen geschieden via een elektronisch systeem.

- de diensten van de griffies en de parketsecretarissen moeten ertoe aangespoord worden om hun werkmethoden te moderniseren.

Zowel de centrale administratie van het departement als de strafinrichtingen, de instellingen voor de Jeugdbescherming, de griffies der gerechten en parketten, dienen verder te gaan op de weg van de elementaire informatisering en bureautica.

Dit zal tot gevolg hebben dat het personeel, dat thans in beslag is genomen door allerlei administratieve taken, meer tijd krijgen voor belangrijke andere opdrachten.

In de griffies en parketten zou het administratief personeel zo bijvoorbeeld een aantal taken die niet specifiek door magistraten behoeven te worden vervuld, kunnen overnemen. Ook op deze wijze kan de achterstand in de gerechten in het bijzonder en in de Justitie in het algemeen worden bestreden.

Uiteraard werden reeds een aantal hervormingen doorgevoerd.

Het Centrum voor Informatieverwerking (CIV) van het Ministerie van Justitie heeft een meejarenprogramma uitgewerkt voor de informatisering van de Justitie. Op allerlei vlakken werden reeds toepassingen gemaakt. Verscheidene proefprojecten zijn in uitvoering (zie CIV-programma).

Na geregelde evaluatie van deze projecten kunnen eventueel nieuwe kredieten worden vrijgemaakt voor de voortzetting en uitbreiding ervan naar alle gerechten. Er bestaat een evaluatiecomité.

journée d'études à ce sujet. Le rapport déposé par Monsieur Krings fait état de la possibilité d'une formation commune et concertée. L'idée ne peut être a priori écartée.

Enfin, il importe de prévoir une formation continue permanente, profitant à l'ensemble de la magistrature.

3. Modernisation de la Justice

Le Ministre de la Justice, qui était également Ministre des Technologies nouvelles, ne peut rester indifférent à la modernisation de la justice, dans la mesure où celle-ci implique l'introduction de la bureautique et de l'informatique.

On dit parfois que « la justice est lente ». Cette lenteur s'explique notamment par le fait que beaucoup de travail doit encore être effectué selon des méthodes surannées, ainsi :

- les notices de jugement doivent encore être envoyées au Casier judiciaire central par la poste. Pourquoi ne pas les introduire directement au moyen d'ordinateurs installés dans les tribunaux?

- le département et les greffes des prisons communiquent encore généralement par la poste, alors que cela devrait pouvoir se faire par un système électronique.

- il faut encourager les services des greffes et les secrétariats des parquets à moderniser leurs méthodes de travail.

Tant l'administration centrale du département que les établissements pénitentiaires, les institutions de protection de la jeunesse, les greffes des tribunaux et des parquets doivent progresser dans la voie de l'informatisation et de la bureautique élémentaires.

Cette évolution permettra au personnel, qui est aujourd'hui accaparé par diverses tâches administratives, de consacrer plus de temps à d'autres missions importantes.

Le personnel administratif des greffes et des parquets pourrait ainsi reprendre par exemple certaines tâches qui ne doivent pas être effectuées spécifiquement par des magistrats. On pourra ainsi également combattre l'arriéré judiciaire et, plus généralement, la lenteur de la justice.

Bien sûr, certaines réformes ont déjà été réalisées.

Le Centre de traitement de l'information (CTI) du Ministère de la Justice a élaboré un programme pluriannuel pour l'informatisation de la justice. Des applications ont déjà vu le jour dans divers domaines. Plusieurs projets pilotes sont en cours (voir programme CTI).

Après évaluation régulière, de nouveaux crédits pourront éventuellement être libérés afin de permettre la poursuite et l'extension de ces projets à toutes les juridictions. Un comité d'évaluation est en place.

Deze grote lange-termijn-projecten mogen evenwel niet verhinderen dat wordt voortgewerkt aan de onmiddellijke uitrusting van de gerechten. Hier is nog een hele weg af te leggen!

Een paar cijfers :

Telefax

- Slechts 3 hoven van beroep beschikken over een telefax;
- 1 op het bestuur Criminele Zaken van het departement;
- 3 voor de Dienst vreemdelingenzaken (verbinding Klein-Kasteeltje - Zaventem - de Meeûsquare);
- alleen alle afdelingen van gerechtelijke politie zijn uitgerust met een telefax (24).

Tekstverwerkers - PC's enz.

Voor alle gerechten samen geeft de Administratie de volgende cijfers :

- a) Tekstverwerkers aangesloten op een elektronische schrijfmachine, met geheugen + video : type VS 20, verdeeld over parketten en griffies : 47;
- b) Personal Computers
vanaf 1986 werden ingevoerd. Vanaf 1987 werd door het CIV erover gewaakt over te gaan tot globale aankopen van materieel dat kan worden geïntegreerd in de grote informatiseringsprojecten. Verdeeld over griffies en parketten : 55.
- c) Kleinere uitrusting : nl. uitbreidingen van elektronische schrijfmachines : 44.

Dictafoons

In de gerechten (tot op heden) : ± 230 apparaten.

Het is absoluut noodzakelijk dat in de komende jaren een daadwerkelijke impuls wordt gegeven (en extra-kredieten worden uitgetrokken) aan de ontwikkeling van deze moderne bureautica-technieken in de gerechten.

Daartoe zou een meerjarig uitrustingsplan moeten worden opgesteld.

*
* *

Magistraten moeten door goed presterende diensten worden bijgestaan. Griffies en parketten moeten een uitrusting krijgen die beantwoordt aan de rationele eisen van onze tijd. De Minister heeft geconstateerd dat in de rechtbank van eerste aanleg van Brugge op dat stuk inspanningen zijn gedaan. Het rendement van die investering moet worden geëvalueerd en vergeleken met de resultaten die in het buitenland, meer bepaald in Frankrijk en Italië, werden geboekt.

Het is in ieder geval onaanvaardbaar dat de werking van het gerecht wordt vertraagd door een ge-

La réalisation de ces projets de longue haleine ne doit cependant pas empêcher que se poursuive l'équipement immédiat des juridictions. Et il y a encore beaucoup à faire en ce domaine!

Quelques chiffres :

Telefax

- 3 cours d'appel seulement disposent d'un telefax;
- 1 telefax à l'Administration des affaires criminelles du département;
- 3 telefax pour l'Office des étrangers (liaison Petit-Château - Zaventem - Square de Meeûs);
- seules les brigades de police judiciaire disposent chacune d'un telefax (24).

Traitements de texte-PC, etc.

L'administration fournit les chiffres suivants pour l'ensemble des juridictions :

- a) Traitements de texte connectés à une machine à écrire électronique avec mémoire et vidéo, type VS20, répartis entre les parquets et les greffes : 47;
- b) Ordinateurs personnels (PC)
Ont été introduits à partir de 1986. A partir de 1987, le CTI a veillé à ce qu'il soit procédé à des achats globaux de matériel qui puisse être intégré dans les grands projets d'informatisation. Répartis entre les greffes et les parquets : 55.
- c) Petit équipement : extensions de machines à écrire électroniques : 44

Dictaphones

Dans les juridictions (à ce jour) : ± 230 appareils.

Il est absolument nécessaire qu'un effort soit fait (et que des crédits supplémentaires soient prévus) dans les prochaines années afin de développer ces techniques modernes de bureautique dans les tribunaux.

Il conviendrait à cet effet d'établir un plan d'équipement pluriannuel.

*
* *

Le magistrat a besoin d'être aidé par des services performants. Les greffes et les parquets doivent recevoir un équipement conforme aux exigences rationnelles de cette époque. Le Ministre a pu constater l'effort entrepris au sein du Tribunal de première instance de Bruges. Il faudra évaluer le rendement de cet investissement et le comparer aux résultats obtenus à l'étranger, notamment en France et en Italie.

Il est en tout cas inadmissible que le cours de la justice soit retardé par certaines déficiences d'équipe-

brekkige uitrusting, die tot gevolg heeft dat heel wat magistraten zich met schrijf- en classificeringstaken moeten bezighouden zoals in het rapport-Dumon wordt aangeklaagd.

4. Dienst vreemdelingenzaken

Er is een spreekwoord dat zegt dat men geen ijzer met handen kan breken.

Nochtans slaagt de Dienst Vreemdelingenzaken erin het hoofd te bieden aan een aanzienlijke stijging van het werkvolume, hoewel hij naar schatting 20 % van zijn personeelsbestand mist. Men zou haast gaan denken dat de achterstand een minder grote kwaal is.

Het werkvolume neemt steeds toe.

Hieronder enkele cijfers :

- in 1987 : 1 672 bevelen om het land te verlaten;
1 682 beslissingen tot opsluiting.

Het aantal ministeriële besluiten tot terugzending bedroeg :

- in 1986 : 624;
- in 1987 : 530.

Het aantal koninklijke besluiten tot uitzetting bedroeg :

- in 1986 : 121;
- in 1987 : 133.

Voor de gehele Dienst Vreemdelingenzaken neemt het aantal jaarlijks geopende dossiers voortdurend toe :

- in 1982 : 41 000;
- in 1983 : 44 000;
- in 1984 : 48 000;
- in 1985 : 49 000.

Het aantal dossiers dat bij de verschillende diensten in omloop is, neemt dus ook toe :

- in 1977 : 11 339;
- in oktober 1984 : 31 139;
- in november 1985 : 33 594;
- in april 1986 : 39 919;
- in januari 1988 : 42 350.

Het aantal gevallen waarin beroep werd ingesteld tegen een beslissing (bij de Raad van State, in kort geding bij de raadkamer...) vertoonde het volgende verloop :

- in 1982 : 579;
- in 1983 : 859;
- in 1984 : 443;
- in 1985 : 829.

Die voorbeelden mogen volstaan om de budgettaire noodzaak aan te tonen te voorzien in de behoeften van een openbare dienst die reeds in de war gestuurd is door het toenemend aantal taken en de verwikkelingen die de decentralisering van de dienst teweegbrengt.

5. Eenmaking van de politiepraktijken

Conform de vereisten van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens, dient de vrijwaring van de fundamentele vrijheden een per-

ment, ce qui oblige beaucoup de magistrats à des tâches de classement et d'écritures, dénoncées dans le rapport Dumon.

4. L'office des étrangers

A l'impossible nul n'est tenu affirme la maxime.

Et pourtant, l'Office des étrangers parvient à maîtriser un accroissement considérable de travail, en dépit d'une carence d'effectifs approximative de 20 %. On serait presque amené à penser que le retard est un moindre mal.

Le volume de travail ne cesse de s'accroître.

Quelques chiffres :

- en 1987 : 1 672 ordres de quitter le pays,
1 682 décisions d'écrouer.

Le nombre d'arrêtés ministériels à renvoi a été :

- en 1986 de 624,
- en 1987 de 530.

Le nombre d'arrêtés royaux d'expulsion a été :

- en 1986 de 121,
- en 1987 de 133.

Pour l'ensemble de l'Office des étrangers, le nombre de dossiers nouveaux ouverts annuellement est en augmentation constante :

- en 1982 : 41 000
- en 1983 : 44 000
- en 1984 : 48 000
- en 1985 : 49 000

Le nombre de dossiers en circulation dans les différents services augmente donc également :

- en 1977 : 11 339
- en octobre 1984 : 31 139
- en novembre 1985 : 33 594
- en avril 1986 : 39 919
- en janvier 1988 : 42 350

Le nombre de demandes de recours contre une décision (au Conseil d'Etat, en référé, à la Chambre du conseil...) :

- en 1982 : 579
- en 1983 : 859
- en 1984 : 443
- en 1985 : 829

Cet exemple doit suffire à faire comprendre la nécessité budgétaire de rencontrer les besoins d'un service public déjà perturbé par l'augmentation de ses tâches et la complication inhérente à la décentralisation du service.

5. Uniformisation des pratiques policières

Conformément aux exigences de la convention européenne des droits de l'homme, la sauvegarde des libertés fondamentales doit demeurer une perpétuel-

manent punt van zorg te blijven. Zonder het paradoxaal te willen uitdrukken, moet er nochtans worden aan herinnerd dat ook de openbare orde haar eisen stelt. Die uiteenlopende eisen moeten gelijktijdig worden gevrijwaard.

Het Parlement deelt die bezorgdheid.

Het heeft trouwens een subcommissie opgericht die zich met het vraagstuk heeft beziggehouden.

De Minister zal er zorgvuldig op toezien dat de informatie volledig ter zake is en daarbij zal hij trachten de kwaliteit te verbeteren van de opleiding van het personeel, dat het hoofd moet bieden aan opdrachten die wegens de nieuwe vormen van misdadigheid nog moeilijker zijn geworden.

II. — ALGEMENE BESPREKING

1. Achterstand bij hoven en rechtbanken

A) Op- en aanmerkingen van de leden

De heer Defraigne merkt in de eerste plaats op dat, zelfs al is het begrotingsevenwicht moeilijk te handhaven, het hoe dan ook noodzakelijk is meer uit te geven voor de veiligheid van de burgers en vooral voor de modernisering van het gerechtelijk apparaat.

Hij vestigt er de aandacht van de Vice-Eerste Minister op dat de huidige toestand niet zal veranderen door een wijziging van artikel 751 van het Gerechtelijk Wetboek.

Met dat artikel 751 dacht men een wondermiddel te hebben gevonden om de afwikkeling van de geschillen te bespoedigen; gebleken is echter dat elke rechtbank dat artikel op haar manier toepaste.

De nieuwe regeling met alleenrechtsprekende rechters en raadsheren heeft geen afdoende resultaten opgeleverd en heeft een groot aantal zaken doen vastlopen.

De heer Defraigne is ervan overtuigd dat het wegwerken van de achterstand bij de hoven en rechtbanken slechts mogelijk is door een verbetering van de diensten, een vermeerdering van het aantal magistraten en het creëren van extra-arbeidsmogelijkheden.

Hij wijst er niettemin op dat bepaalde magistraten arbeidsschuw zijn en hij doet daarom aan de Vice-Eerste Minister het voorstel om *missi dominici* te zenden die ermee belast worden te waken over een degelijke organisatie van de rechtbanken en daarbij opmerkingen en voorstellen te doen. Daardoor zou ieder voordeel kunnen halen uit de in sommige gerechten opgezette experimenten.

De heer Bourgeois verklaart dat de verschillende posten van de begroting van Justitie moeten worden verhoogd. Ten aanzien van het terrorisme is het immers onontbeerlijk middelen uit te trekken om onze politiemensen beter op te leiden en uit te rusten. Hij onderstreept dat er vroeger in de geschiedenis van het Belgische gerecht al een ogenblik is geweest waarop

le exigence. Sans chercher à susciter le paradoxe, il faut toutefois rappeler que l'ordre public a également des exigences. Il faut les sauvegarder d'une façon équilibrée.

Le Parlement partage cette préoccupation.

Il a d'ailleurs institué une sous-commission qui s'est penchée sur le problème.

Le souci du Ministre qui s'est occupée du problème sera de veiller à une information complète et pertinente, en cherchant à garantir la qualité de la formation des agents confrontés à des missions rendues plus difficiles à raison de nouvelles formes de criminalité.

II. — DISCUSSION GENERALE

1. Arriéré judiciaire

A) Interventions des membres

M. Defraigne fait tout d'abord remarquer que même s'il est malaisé de maintenir l'équilibre budgétaire, il est nécessaire d'augmenter les dépenses visant à assurer la sécurité des citoyens et surtout la modernisation de l'appareil judiciaire.

Il signale au Vice-Premier Ministre que ce n'est pas en modifiant l'article 751 du Code judiciaire qu'il va changer la situation existante.

Avec l'article 751, on croyait avoir trouvé la panacée capable d'accélérer le règlement des litiges; mais il s'est avéré que chaque tribunal appliquait cet article à sa manière.

L'instauration d'un juge unique et d'un conseiller unique n'a pas abouti à des résultats valables et a entraîné de nombreux blocages.

M. Defraigne est convaincu que la résorption des arriérés judiciaires ne peut se faire que par l'amélioration des services, par l'augmentation du nombre de magistrats et par la création de possibilités supplémentaires de travail.

Il fait toutefois remarquer qu'il existe des magistrats que le travail effraye et suggère à cet effet au Vice-Premier Ministre l'envoi de *missi dominici* chargés de veiller à une bonne organisation des tribunaux en faisant des remarques et de suggestions, ce qui permettrait à tous de bénéficier des expériences faites dans certaines juridictions.

M. Bourgeois déclare qu'il est nécessaire que les différents postes du budget de la Justice soient augmentés. Face au problème du terrorisme par exemple, il est indispensable de prévoir les moyens de mieux former et de mieux équiper nos policiers. Il souligne qu'il y a eu dans l'histoire de la justice belge un moment où des investissements ont dû être réalisés,

investeringen moesten worden verricht, bijvoorbeeld om gevangenissen te bouwen; het is dus hoog tijd dat men beslissingen neemt.

De heer Bourgeois geeft toe dat het noodzakelijk is de personeelsbezetting in de magistratuur te versterken, maar hij merkt op dat de resultaten van experimenten op dat gebied ontgoochelend zijn.

De regeling in verband met de alleenrechtspreken-de rechter heeft niet veel opgeleverd.

De personeelsbezetting moet worden opgevoerd, maar wel op een nieuwe manier.

De hele structuur van het gerecht moet vanaf de basis van de pyramide worden herzien en na de specifieke behoeften van elk niveau te hebben onderzocht.

Spreker acht het dringend nodig de rechtbanken van koophandel een of twee kamers meer te geven.

Hij vestigt in dit verband de aandacht van de Minister op het personeelsgebrek in de rechtbanken van Koophandel van Leuven en Kortrijk.

*
* *

De heer Eerdekens verheugt zich erover dat de Vice-Eerste Minister niet, zoals zijn voorganger, de leden een idyllisch beeld van het gerecht ophangt, doch wel de blote feiten geeft.

Hij constateert dat er een gerechtelijke achterstand is en dat die moet verminderen.

Hij onderstreept dat het probleem verband houdt met de onderlegdheid van de magistraten en de modernisering van de rechtbanken. De uitrusting laat kennelijk veel te wensen over.

Hij stelt voor de schriftelijke procedure in burgerlijke zaken en handelszaken te veralgemenen. Waarom zouden advocaten hun tijd moeten verliezen met pleiten als hun conclusies schriftelijk worden ingediend?

De heer Van Parys heeft in dat verband een kleine suggestie. Hij meent dat het hoger beroep in strafzaken veel sneller zou kunnen verlopen door de verplichting voor de raadsheer om een verslag te maken, af te schaffen (artikel 209, van het Wetboek van Strafvordering).

B) Antwoorden van de Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Middenstand wijst erop dat de begrotingscijfers voor het departement van Justitie slechts een klein gedeelte uitmaken van de totale uitgaven van de Staat: in 1985 1,11 %, 1986 1,14 %, in 1987 1,25 %.

Hij verheugt zich erover dat de leden van de Commissie voor Justitie zijn bezorgdheid delen over de constante vermindering der kredieten.

Voorts acht hij het onontbeerlijk dat, niettegenstaande de budgettaire moeilijkheden, op korte ter-

par exemple pour construire des prisons; il est donc grand temps que l'on prenne ses responsabilités.

M. Bourgeois reconnaît qu'il est nécessaire d'augmenter les effectifs dans la magistrature mais fait remarquer que les résultats des expériences réalisées dans ce domaine sont décevants.

Le système du juge unique n'a pas donné beaucoup de résultats.

Il faut augmenter les effectifs mais d'une façon neuve.

Il faudrait revoir toute la structure de la justice en partant de la base de la pyramide et en analysant les besoins spécifiques de chaque niveau.

L'intervenant estime qu'il est urgent de prévoir une ou deux chambres supplémentaires pour les tribunaux du commerce.

Il attire à ce propos l'attention du Ministre sur le manque de personnel aux tribunaux de commerce de Louvain et de Courtrai.

*
* *

M. Eerdekens se réjouit que le Vice-Premier Ministre ne présente pas aux membres, comme l'a fait son prédécesseur, une situation idyllique de la justice mais la réalité des faits.

Il constate l'existence de l'arriéré judiciaire et reconnaît qu'il doit être diminué.

Il souligne que ce problème est lié à celui de la qualification des magistrats et à la modernisation des tribunaux. Il est évident que l'équipement y fait cruellement défaut.

Il préconise la généralisation de la procédure écrite dans les affaires civiles et commerciales. Pourquoi les avocats devraient-ils perdre leur temps à plaider si leurs conclusions sont bien écrites?

M. Van Parys émet à cet égard une suggestion. Il estime que l'appel en matière répressive pourrait se dérouler bien plus rapidement si l'on supprimait l'obligation pour le conseiller de faire un rapport (article 209 du Code d'instruction criminelle).

B) Réponses du Vice-Premier Ministre et Ministre de la Justice

Le Vice-Premier Ministre et Ministre de la Justice et des Classes moyennes fait observer que le budget de la Justice ne représente qu'une infime partie des dépenses de l'Etat: 1,11 % en 1985, 1,14 % en 1986 et 1,25 % en 1987.

Il se réjouit de ce que les membres de la Commission de la Justice partagent son inquiétude à propos de la diminution quasi constante des crédits.

Il estime en outre qu'il est indispensable de dégager à court terme, en dépit des restrictions budgétaires,

mijn de nodige middelen worden vrijgemaakt om aan de talrijke behoeften het hoofd te kunnen bieden.

Wat de gerechtelijke achterstand betreft, beklemtoont de Minister dat uit een onderzoek van professor Van Houtte blijkt dat de oorzaken verscheiden zijn. Het gerecht kan alleen efficiënter werken als ieder van zijn leden goed werk levert.

In dat verband is het niet overbodig eraan te herinneren dat het gerecht een openbare dienst is.

Om dit probleem op te lossen, volstaat het niet het aantal magistraten te verhogen. Het is veel zinvoller de voorkeur te geven aan de aanwerving van personen met grote kwaliteiten, gestimuleerd door een statuut dat beter beantwoordt aan de verantwoordelijkheden van de magistraten. De werkstructuren zijn dringend aan modernisering toe en de magistraten moeten worden bijgestaan door behoorlijk opgeleide medewerkers.

De wetten van 19 juli en 25 juli 1985 voorzien weliswaar in een techniek om de gerechtelijke achterstand weg te werken, maar ze gaan ten koste van het collegialiteitsbeginsel. Ze moeten derhalve met de nodige omzichtigheid worden benaderd, te meer daar ze tot gevolg hebben dat er steeds vaker hoger beroep wordt aangetekend.

Uit diverse wetsvoorstellen blijkt ten overvloede dat een terugkeer naar het collegialiteitsbeginsel in bepaalde gevallen noodzakelijk is.

De achterstand moet in de eerste plaats worden ingehaald door middel van wijzigingen van de regels van de burgerlijke rechtspleging. Daarbij moet onder meer rekening worden gehouden met de werkzaamheden van de door de raadsheer Meeûs voorgezeten werkgroep en met diverse universitaire onderzoeken.

Voorstellen tot veelvuldiger aanwending van de schriftelijke procedure (art. 755 en 756 van het Gerechtelijk Wetboek) zouden bijvoorbeeld later kunnen worden besproken.

Tot op heden komt de schriftelijke behandeling erg weinig voor.

Veelvuldig maakt de rechtbank van eerste aanleg van Mechelen, bij wijze van uitzondering, gebruik van deze procedure.

De procureur-generaal bij het Hof van beroep van Luik deelt mede dat er ernstige inspanningen zijn gedaan om de artikelen 755 en 756 van het Gerechtelijk Wetboek vaker toe te passen, met name voor gevallen van burgerlijke aansprakelijkheid ingevolge verkeersongevallen. Die inspanningen hebben echter tot niets geleid.

Een lid stelt de afschaffing voor van de raadsheer-verslaggever in strafzaken.

Daaromtrent heeft de administratie een voorontwerp opgesteld.

Dat voorontwerp van wet tot wijziging van de artikelen 209 en 210 van het Wetboek van Strafvordering wil alleen in voornoemde artikelen de verwijzing naar het verslag afschaffen.

les moyens nécessaires pour pouvoir faire face aux nombreux besoins.

En ce qui concerne l'arriéré judiciaire, le Ministre souligne que les causes en sont multiples, ainsi que le révèle une étude du professeur Van Houtte. Une meilleure efficacité de l'instruction judiciaire est tributaire de la qualité du travail de chacune des personnes membres du monde judiciaire.

Il n'est pas vain de rappeler le principe d'un service public de la justice.

La solution ne réside pas uniquement dans l'accroissement du nombre des magistrats. Il paraît plus pertinent de privilégier un recrutement de qualité, encouragé par un statut plus compatible avec les responsabilités assumées. Une modernisation des structures de travail s'impose, tandis que les magistrats devraient être assistés de collaborateurs adéquatement formés.

Les lois des 19 juillet et 25 juillet 1985 privilégiant une technique de résorption de l'arriéré judiciaire, en sacrifiant le principe de la collégialité, doivent être analysées avec circonspection d'autant plus qu'elles ont augmenté le nombre d'appels.

Diverses propositions de loi indiquent à suffisance la nécessité de restaurer le principe de la collégialité dans certaines hypothèses.

La résorption de l'arriéré sera principalement abordée par des modifications des règles de procédure en matière civile, en considérant les travaux effectués notamment par le groupe de travail présidé par le Conseiller Meeûs, ainsi qu'en tenant compte de différentes études universitaires.

Des propositions d'utilisation plus fréquente de la procédure écrite (art. 755 et 756 C.j.) pourraient par exemple être discutées ultérieurement.

Jusqu'à présent, cette procédure écrite est extrêmement peu utilisée.

A titre d'exception, le tribunal de première instance de Malines fait fréquemment usage de cette procédure.

Le procureur général près la Cour d'appel de Liège signale que des efforts évidents ont été faits en vue d'une application plus fréquente des articles 755 et 756 du C.j., notamment pour les dossiers d'intérêts civils résultant des infractions de roulage; ces efforts se sont cependant révélés vains.

Un membre a proposé la suppression du rapporteur en appel en matière pénale.

A ce propos, un avant-projet a été préparé par l'administration.

Cet avant-projet de loi modifiant les articles 209 et 210 du CIC vise seulement à supprimer dans ces deux articles la référence au rapport.

Wat het vraagstuk van de achterstand bij de rechtbanken van koophandel te Leuven en Kortrijk betreft, antwoordt de Minister dat er inderdaad een aanzienlijke achterstand is.

De rechtbank van koophandel te Leuven kent inderdaad een aanzienlijke achterstand. De hoofdreden hiervan is personeelstekort.

Wat de zetel betreft : deze telt slechts één beroepsmagistraat die bij alle zittingen aanwezig moet zijn en bovendien, samen met de hoofdgriffier, de taak van griffier van de rollen op zich heeft genomen.

Wat de griffie zelf betreft :

— kader en bezetting zijn beperkt (1 griffier voor de faillissementen; 1 eerste aanwezend klerk-griffier voor de boekhouding).

— wat de diensten handelsregister en vennootschapsakten betreft — waar het thans de drukste periode van het jaar is (neerlegging balansen, statutenwijzigingen, enz...) — werd één van de 3 personeelsleden sinds 18 mei gedetacheerd bij een ministerieel kabinet (vervanging werd aangevraagd), zodat de hoofdgriffier besloten heeft dat alle leden van de griffie elk om beurt een halve dag moeten bijspringen.

De rechtbank van koophandel te Kortrijk kent ook een grote achterstand.

Momenteel worden vaststellingen van rechtsdag gedaan voor januari 1990. De redenen moeten gezocht worden in een personeelstekort (enkel voorzitter + 2 kamervoorzitters), en de toename van de gedingen, die te verklaren valt door een grote economische activiteit in het arrondissement.

Wat betreft de diensten handelsregister en vennootschapsakten houdt men voorlopig alles bij door uitstel van verlofperiodes en zaterdagwerk.

Wat het kader en de huidige bezetting betreft (onder meer eventuele plaatsvervangende rechters) werd contact genomen met de algemene diensten, namelijk het personeel van de griffies en de magistraten.

2. Toegang tot de magistratuur

A) Op- en aanmerkingen van de leden

De heer Defraigne verklaart dat het niet mogelijk is bij de benoeming van de magistraten de politiek geheel uit te schakelen. Hij is wel gewonnen voor het plan van de Vice-Eerste Minister om toekomstige magistraten stage te laten lopen bij de parketten, maar beklemtoont niettemin dat die stage moeilijk toepasselijk zal zijn op de zittende magistraten. Hij suggereert dat voor effectieve functies alleen personen worden benoemd die als plaatsvervanger hebben gewerkt en hij stelt derhalve voor dat er meer plaatsvervangers zouden komen.

Quant aux questions relatives à l'arriéré judiciaire aux tribunaux de commerce de Louvain et de Courtrai, le Ministre répond ce qui suit.

Il existe effectivement un arriéré considérable au tribunal de commerce de Louvain; cette situation est due principalement au manque de personnel.

En ce qui concerne le siège : celui-ci ne compte qu'un seul magistrat de carrière, qui doit donc assister à toutes les audiences et assumer, en outre, conjointement avec le greffier en chef, la tâche de greffier des rôles.

En ce qui concerne le greffe même :

— le cadre et l'effectif sont limités (un greffier pour les faillites; un commis-greffier principal qui s'occupe de la comptabilité).

— en ce qui concerne les services du registre de commerce et des actes des sociétés — services pour lesquels la période actuelle est la plus chargée de l'année (dépôt de bilans, modifications de statuts, etc.) — ,un des trois membres du personnel est détaché auprès d'un cabinet ministériel depuis le 18 mai (son remplacement a été demandé) et le greffier en chef a décidé que les membres du greffe devaient prêter leur concours chacun pendant un demi-jour.

Le tribunal de commerce de Courtrai a également accumulé un arriéré important.

Actuellement, certaines affaires sont fixées à janvier 1990. Cette situation est due à un manque de personnel (président + 2 présidents de chambre) ainsi qu'à une augmentation du nombre d'affaires résultant de l'activité économique importante de l'arrondissement.

En ce qui concerne les services du registre de commerce et des actes des sociétés, leur bonne marche est provisoirement assurée grâce au report des congés et à des prestations effectuées le samedi.

Pour ce qui est du cadre et de l'effectif actuel (notamment en ce qui concerne d'éventuels juges suppléants), les services généraux, en l'occurrence le personnel des greffes et les magistrats, ont été contactés.

2. Accès à la magistrature

A) Interventions des membres

M. Defraigne déclare qu'il n'est pas possible d'éliminer complètement la politique dans la nomination des magistrats. Il partage l'idée du Vice-Premier Ministre sur l'instauration d'un stage auprès des parquets pour les futurs magistrats mais souligne toutefois que ce stage sera difficilement applicable aux magistrats assis. Il suggère que soient nommés à des fonctions effectives uniquement les personnes ayant travaillé comme suppléants et propose dès lors une augmentation de la suppléance.

Hij sluit zich aan bij het voorstel van de Vice-Eerste Minister om scholen voor magistraten op te richten, maar beklemtoont dat de cursussen door magistraten, advocaten of professoren zouden moeten worden gegeven.

De cursussen zouden niet met een examen worden afgesloten maar met praktisch werk waarop geen cijfers worden gegeven en waarnaar wordt verwezen in geval van benoeming. Spreker is niet te vinden voor een te ver doorgedreven leerplicht op dat stuk.

De heer Bourgeois onderstreept dat het Belgische gerecht behoefte heeft aan terdege onderlegde magistraten en dat het noodzakelijk is hen een permanente opleiding en een specialisering te verschaffen.

Hij vindt dat het diploma en de politieke steun geen goede magistraat opleveren. Hij stelt een stage van ten minste drie jaar voor.

Die stage zou polyvalent en ten dele gespecialiseerd moeten zijn.

De heer Mahieu meent dat de Franse Nationale school voor de magistratuur een oplossing biedt voor onze problemen (onervarenheid, politisering).

De heer Laurent is het daar niet mee eens. Hij verkiest het systeem van benoeming boven een Nationale school of een speciale licentie aan de universiteiten (voorstel van Prof. Storme, RUG).

Dit lid meent dat de balie of de rechtspraktijk nog steeds de beste leerschool is.

De heer Laurent wijst er terloops op dat de rechtshulp nog steeds niet toegankelijk is voor alle burgers omdat ze te duur is.

Een systeem van rechtshulpverzekering zou een oplossing kunnen zijn.

De heer Van Parys meent dat wij over het algemeen genomen een goede magistratuur hebben. Spreker verwijst naar de uitspraken die in dit verband gedaan werden door de heer Legros, koninklijke commissaris voor de herziening van het Strafwetboek, tijdens een hoorzitting van de onderzoekscommissie belast met het onderzoek naar de wijze waarop de bestrijding van het banditisme en het terrorisme georganiseerd wordt. De heer Legros vindt onze magistratuur uitstekend. Hij meent echter dat er politiek een fout gemaakt werd toen het emeritaat, dat bedoeld was als compensatie voor de lage vergoeding tijdens de loopbaan, werd afgeschaft.

De gerechtelijke achterstand wordt niet opgelost door het aantal magistraten te verhogen, zo meent *de heer Derycke*.

De benoeming (eventueel na stage), de opleiding, het statuut en de wedde van de magistraten moeten worden herzien.

De beginwedden zijn veel te laag zodat de magistratuur voor vele jonge juristen onaantrekkelijk wordt.

Il se rallie à la proposition du Vice-Premier Ministre de créer des écoles pour magistrats mais souligne que les cours devraient être dispensés par des magistrats, des avocats ou des professeurs d'université.

Les cours ne déboucheraient pas sur un examen mais sur des travaux pratiques non cotés auxquels il serait fait référence en cas de nomination. L'intervenant ne se prononce pas en faveur d'une trop grande scolarisation.

M. Bourgeois insiste sur le fait que la justice belge a besoin de magistrats de grande qualité et qu'il est nécessaire de leur assurer une formation permanente et une spécialisation.

Il estime que le diplôme et l'appui politique ne font pas un bon magistrat. Il préconise un stage d'au moins trois ans.

Ce stage serait polyvalent et partiellement spécialisé.

M. Mahieu estime que la création d'un établissement analogue à l'Ecole nationale de la magistrature française pourrait contribuer à résoudre nos problèmes (inexpérience, politisation).

M. Laurent ne partage pas ce point de vue. Il préfère le système de nomination à celui d'une école nationale ou à une licence spéciale dans les universités (proposition du professeur Storme de l'université de l'Etat à Gand).

L'intervenant estime que le barreau ou la pratique du droit constituent encore la meilleure école.

Il souligne à ce propos que l'assistance juridique n'est toujours pas accessible à tous les citoyens parce que trop coûteuse.

Un système d'assurance « assistance juridique » pourrait constituer une solution.

M. Van Parys estime que nous disposons de façon générale d'une bonne magistrature. L'intervenant se réfère aux déclarations faites à ce propos par M. Legros, commissaire royal à la réforme du Code pénal, lors d'une audition de la commission d'enquête chargée d'examiner la manière dont la lutte contre le banditisme et le terrorisme est organisée. M. Legros trouve notre magistrature excellente. Il estime toutefois que l'on a commis une faute politique en supprimant l'éméritat qui était destiné à compenser le niveau peu élevé de la rémunération perçue au cours de la carrière.

M. Derycke estime que l'on ne résorbera pas l'arriéré judiciaire en augmentant le nombre de magistrats.

La procédure de nomination (éventuellement après un stage), la formation, le statut et le traitement des magistrats doivent être revus.

Les traitements de départ sont beaucoup trop bas, de sorte que nombre de jeunes juristes ne sont plus attirés par la magistrature.

B) Antwoorden van de Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie

In verband met de toegang tot de magistratuur en de opleiding van de magistraten, wijst de Minister er in de eerste plaats op dat de positieve kenmerken van ons systeem dienen te worden gehandhaafd : een magistratuur die uit een grondwettelijk oogpunt onafhankelijk is en het pluralisme van onze samenleving weerspiegelt. Bovendien moeten de verschillende toegangswegen tot het beroep worden bewaard aangezien beroepservaring die op diverse gebieden opgedaan wordt, de instelling alleen maar kan verrijken.

De gebreken die door de hele rechtsleer aan de kaak worden gesteld, vergen echter dringende wetgevende maatregelen. De uitvoerende macht moet, op grond van beter omlijnde criteria, op de hoogte kunnen komen van de objectieve waarde van een kandidaat.

Bovendien zullen de menselijke kwaliteiten worden getest tijdens een stage waarvan de verscheidenheid het mogelijk moet maken het raderwerk van het gerechtelijk apparaat te leren kennen.

In verband met de opleiding van de magistraten zullen in 1989 voorstellen worden gedaan voor de invoering van een minimale regeling op het stuk van permanente en efficiënte opleidingen zonder het Franse experiment van de school voor magistratuur als dusdanig over te nemen.

3. Gevangenisbeleid en modernisering van het gerecht

A) Op- en aanmerkingen van de leden

De heer Defraigne betreurt dat de modernisering van het gerecht vaak ontmoedigend werkt op de magistraten.

Volgens hem maakt de Vice-Eerste Minister zich illusies wanneer hij meent dat de Minister van Openbare Werken binnen het raam van de nationaal gebleven bevoegdheden de voortzetting van verbouwingswerkzaamheden in de gevangenissen zal kunnen toestaan.

Zijn inziens zal ruimte moeten worden gemaakt voor vervangingsstraffen in plaats van de uitgesproken straffen ten dele uit te voeren.

Ook zou in een wet een vijfjaren- en zelfs een tienjarenplan voor de uitrusting van de gevangenissen moeten worden uitgewerkt, wat de vastlegging van uitgaven op dat vlak mogelijk zou maken.

De heer Bourgeois pleit voor een herziening van het Strafwetboek en van het Wetboek van Strafvordering.

De heer Eerdekens wijst erop dat het regeerakkoord voorziet in de aanpassing van de wet op de voorlopige hechtenis.

In België is één gedetineerde op twee in voorlopige hechtenis. Die hechtenis wordt anders toegepast dan de wetgever indertijd heeft gewild.

B) Réponses du Vice-Premier Ministre et Ministre de la Justice

En ce qui concerne l'accès à la magistrature et la formations des magistrats le Ministre souligne d'abord qu'il importe de conserver les caractéristiques positives du système belge : une magistrature constitutionnellement indépendante et reflétant le pluralisme de la société belge. Il faut également maintenir les différentes voies d'accès, diverses expériences professionnelles ne pouvant qu'enrichir l'institution.

Il n'est pourtant devenu urgent d'adopter les mesures législatives qu'imposent des carences dénoncées par l'ensemble de la doctrine. Il convient d'aviser le pouvoir exécutif de la valeur objective d'un candidat, sur la base de critères mieux définis.

Les qualités humaines seront en outre éprouvées au cours d'un stage qui doit être diversifié pour apprendre à connaître les différents de l'appareil judiciaire.

Quant à la formation des magistrats, des propositions seront faites en 1989 pour instaurer un système minimum de formation permanente et efficace, sans reprendre telle quelle l'expérience française d'école de la magistrature.

3. Politique pénitentiaire et modernisation de la Justice

A) Interventions des membres

M. Defraigne déplore que le problème de la modernisation de la Justice entraîne bien souvent un découragement chez les magistrats.

Il pense que le Vice-Premier Ministre se fait des illusions lorsqu'il pense que le Ministère des Travaux publics, dans le cadre de ses compétences restées nationales, pourra permettre la poursuite des travaux d'aménagement des prisons.

Il estime qu'il faudrait prévoir des peines alternatives plutôt que d'appliquer partiellement les peines prononcées.

Une loi devrait également prévoir un plan quinquennal et même décennal pour l'équipement des prisons qui rendrait possible d'engagement de dépenses à cet effet.

M. Bourgeois plaide pour une révision du Code pénal et de la procédure pénale.

M. Eerdekens rappelle que l'accord de Gouvernement prévoit l'adaptation de la législation sur la détention préventive.

En Belgique, un détenu sur deux est un détenu préventif. La détention préventive est détournée de la lettre de son texte.

Thans wordt ze beschouwd als een deel van een mogelijke straf. Daaruit volgt een kringloop zonder einde. De rechter kan een beklaagde immers niet veroordelen tot een geringere straf dan de duur van de voorlopige hechtenis, want anders moet een vergoeding worden uitgekeerd.

Spreker wenst dat nog vóór het einde van het jaar daarover zou worden gestemd.

Hij vindt de regeling van de voorlopige hechtenis niet gezond, want op grond daarvan kan iemand zonder vonnis in de gevangenis worden opgesloten.

Hij legt vervolgens uit dat de begroting van Justitie onder meer de begroting van de politie omvat. De rechterlijke macht wordt in België echter als het zwakke broertje behandeld.

Spreker verklaart dat het voor de democratie en voor de vrijwaring van de vrijheid van de burgers van wezenlijk belang is dat een evenwicht wordt bereikt tussen een terdege uitgeruste rijkswacht en een gerechtelijke politie die niet eens over de meest elementaire middelen beschikt.

De heer Derycke betoogt dat de beslissingen in verband met het gevangeniswezen moeten passen in een globaal beleid.

Momenteel hangt de houding van het parket voor de uitvoering van korte gevangenisstraffen uitsluitend af van de toestand van al dan niet overbevolking van de strafinrichtingen.

Dat is totaal onaanvaardbaar.

De Voorzitter wenst van deze gelegenheid gebruik te maken om aan de Minister een mededeling te doen.

De Commissie voor de Justitie bezocht onlangs een drietal gevangenis (Brugge, Lantin, Marneffe). Tijdens het bezoek aan de strafinrichting van Lantin werden de isoleercellen, die zich in de kelders van de gevangenis bevinden, getoond. De Commissie heeft vastgesteld dat deze strafcellen onmenselijk zijn en dat het onaanvaardbaar is dat mensen daar gedurende negen dagen kunnen worden opgesloten.

B) Antwoorden van de Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie

1. Levensomstandigheden van de gedetineerden in blok U van de Lantin-gevangenis

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie geeft de volgende toelichting bij de omstandigheden in het veiligheidsblok, genaamd blok U, van de strafinrichting te Lantin.

Dat blok omvat twaalf cellen. De gedetineerden die er worden geplaatst op grond van de graad van gevaarlijkheid van hun persoonlijkheid, hun juridische of gevangenisprecedenten, worden onderworpen aan een streng celregime, met name uitsluiting van de gemeenschappelijke activiteiten, van de individuele spreekkamer en van de individuele of gemeenschappelijke binnenplaats.

Het verblijf in het strenge celregime wordt op geregelde tijdstippen beoordeeld; ten minste om de twee

Elle est actuellement considérée comme un acquis sur une peine éventuelle. Il s'ensuit un cercle vicieux. Le juge ne peut en effet condamner le prévenu à une peine inférieure à la durée de la détention préventive car il faut alors procéder à une indemnisation.

L'intervenant souhaite qu'un vote en la matière intervienne avant la fin de l'année.

Il estime que le système de la détention préventive n'est pas sain car il permet de mettre quelqu'un en prison sans jugement.

Il explique ensuite que le budget de la justice comprend, entre autres, le budget de la police. Or, le pouvoir judiciaire est considéré comme le parent pauvre en Belgique.

L'intervenant déclare qu'il est essentiel pour la démocratie et pour la sauvegarde de la liberté des citoyens qu'un équilibre soit atteint entre une gendarmerie parfaitement équipée et une police judiciaire où règne la misère.

M. Derycke souligne que les décisions concernant le régime pénitentiaire doivent s'inscrire dans le cadre d'une politique globale.

Pour l'instant, l'attitude du parquet en ce qui concerne l'exécution des peines d'emprisonnement de courte durée est exclusivement fonction de l'état de surpopulation des établissements pénitentiaires.

Cette situation est tout à fait inadmissible.

Le Président profite de cette occasion pour faire une communication au Ministre.

La Commission de la Justice a visité récemment trois prisons (Bruges, Lantin, Marneffe). Au cours de la visite de l'établissement pénitentiaire de Lantin, elle a pu voir les cachots se trouvant dans les caves de la prison. La Commission a constaté que ces cachots sont inhumains et estime inadmissible que des personnes puissent y être enfermées pendant neuf jours.

B) Réponses du Vice-Premier Ministre et Ministre de la Justice

1. Conditions de détention au bloc U de la prison de Lantin

Le Vice-Premier Ministre et Ministre de la Justice fournit les explications suivantes sur les conditions de détention au quartier de sécurité, dénommé bloc U, de l'établissement pénitentiaire de Lantin.

Ce quartier comporte douze cellules. Les détenus qui y sont placés en raison de leurs caractéristiques de dangerosité liées à leur personnalité, antécédents judiciaires ou pénitentiaires, sont soumis à un régime cellulaire strict, à savoir exclusion des activités communautaires, parloir individuel et préau individuel ou commun.

Le séjour au régime cellulaire strict fait l'objet d'évaluations régulières, un rapport individuel est

maanden wordt een individueel verslag opgesteld, zoals voorgeschreven in de richtlijnen die bij collectieve brief van 7 december 1987 werden gegeven. Aan dat regime wordt een einde gemaakt zodra de ontwikkeling van het geval zulks mogelijk maakt of wanneer de redenen die dat regime wettigden, niet meer bestaan.

Thans verblijven er zes gedetineerden, van wie één enkele al een lange periode, met name sinds juni 1986. Het gaat om een gedetineerde die tweemaal ter dood werd veroordeeld, door het Hof van assisen van Brabant op 15 maart 1984 en door het Militair Gerechtshof op 10 oktober 1955. Bovendien was hij het voorwerp van een beslissing tot internering die eveneens wegens moord in 1969 werd uitgesproken. Tijdens zijn voorlopige hechtenis in de gevangenis te Vorst heeft hij herhaaldelijk ontsnaptingspogingen ondernomen. De laatste feiten waarvoor hij werd veroordeeld, werden gepleegd tijdens zijn ontsnapping uit de instelling voor sociaal verweer te Paifve.

Betrokkene heeft een beroep in kort geding bij de rechtbank van eerste aanleg te Luik ingesteld over de omstandigheden waarin hij in hechtenis werd gehouden. Op 9 november 1987 werd een beschikking genomen. Daartegen werd beroep aangetekend en de beslissing is nog niet gevallen.

Betrokkene blijft in blok U opgesloten wegens het sociale gevaar dat hij voor de maatschappij betekent, doch ook om redenen die eigen zijn aan het gevangenisstelsel. Zijn geval wordt thans grondig onderzocht door de anthropologische dienst van het gevangeniswezen en de vraag of een alternatieve oplossing mogelijk is, zal afhangen van het resultaat van dat onderzoek.

2. Tenuitvoerlegging van straffen

De straffen worden op een even strenge wijze ten uitvoer gelegd, behoudens uitzonderingen gebaseerd op volgende criteria :

* objectieve :

- omzendbrief inzake de niet-toepassing van korte gevangenisstraffen voor de primaire delinquenten;
- voorlopige maatregelen met betrekking tot de niet-toepassing van korte straffen in het kader van de strijd tegen de overbevolking in de strafinrichtingen;

* subjectieve :

- opschorting van de tenuitvoerlegging van de straffen in afwachting van een beslissing op een genadeverzoek (Het betreft maatregelen die door de parketten getroffen worden, geval per geval, en met inachtnaam van de bijzondere toestand en de ernst van het genadeverzoek).

Op het vlak van de voorlopige invrijheidsstelling wordt het stelsel van de zogenaamde « negatieve selectie » toegepast.

Anders gezegd, indien een gevangene zich in de wettelijke voorwaarden bevindt om een dergelijke

établi au moins tous les deux mois, comme le prescrivent les instructions données par lettre collective du 7 décembre 1987. Il est mis fin à ce régime dès que l'évolution du cas le permet ou lorsque les motifs qui ont justifié le régime ont cessé.

Actuellement 6 détenus y séjournent dont un seul est soumis à ce régime depuis une longue période, à savoir depuis juin 1986. Il s'agit d'un détenu condamné à deux reprises à la peine de mort par la Cour d'Assises du Brabant le 15 mars 1984 et par la Cour militaire le 10 octobre 1955. Il a en outre fait l'objet d'une décision d'internement prononcée en 1969 également du chef de meurtre. Durant sa période de détention préventive à la prison de Forest, il s'est manifesté à plusieurs reprises par des tentatives d'évasion. Les derniers faits pour lesquels il a été condamné ont été commis au cours de sa période d'évasion de l'établissement de Défense sociale de Paifve.

L'intéressé a introduit un recours en référé devant le tribunal de première instance de Liège au sujet de ses conditions de détention. Une ordonnance a été rendue le 9 novembre 1987. Appel a été interjeté et la décision n'est pas encore intervenue.

Le maintien de l'intéressé au bloc U se justifie par le danger social que représente l'intéressé pour la société mais aussi à l'intérieur même du système carcéral. Son cas fait à l'heure actuel l'objet d'un examen approfondi par le service d'anthropologie pénitentiaire et la question de savoir si une solution alternative est possible sera envisagée dans le cadre de cet examen.

2. Exécution des peines

Les peines sont exécutées avec la même rigueur, sauf les exceptions basées sur les critères suivants :

* critères objectifs :

- circulaire relative à la non-application des peines d'emprisonnement de courte durée pour les délinquants primaires;
- mesures provisoires concernant la non-application des peines de courte durée dans le cadre de la lutte contre la surpopulation des établissements pénitentiaires;

* critères subjectifs :

- suspension de l'exécution des peines dans l'attente d'une décision sur un recours en grâce (il s'agit de mesures que les parquets prennent cas par cas, compte tenu des circonstances particulières et du sérieux du recours en grâce).

Dans le cadre de la libération provisoire, on applique le système dit de la « sélection négative ».

Autrement dit, si le détenu remplit les conditions légales pour bénéficier d'une telle mesure, il obtient sa

maatregel te kunnen genieten, bekomt hij zijn vrijlating behalve indien er tegenaanwijzingen bestaan die te maken hebben met zijn persoonlijkheid (gevaar), zijn gedrag, het ontbreken van verbetering of vooruitzichten inzake reclassering.

Die tegenaanwijzingen kunnen eveneens te maken hebben met de openbare veiligheid en de doeltreffendheid van de bestraffing van bepaalde types van misdadigheid. Men zal over het algemeen dus veel strenger zijn voor personen die veroordeeld zijn wegens ernstige gewelddaden of handel in verdovende middelen.

Men kan in deze context niet spreken van « ongelijke behandeling ». Wel wordt een wetgeving die gunstig is voor de veroordeelden, aangepast naar gelang van ieder geval afzonderlijk.

3. Modernisering van de rechtbanken

Wat de modernisering van de rechtbanken betreft, antwoordt de Minister dat een inspanning absoluut vereist is.

Hij zal daartoe een aanzienlijk bedrag laten inschrijven in de begroting 1989.

Hij wijst er evenwel op dat een modernisering in de rechtbanken alleen maar kan slagen mits ze degelijk wordt begeleid. Er is immers drempelvrees voor verandering, vernieuwing.

Gelukkig zijn er in de griffies en parketten reeds een aantal projecten in uitvoering.

De aankoopkredieten moeten gepaard gaan met vormingsprogramma's.

Er dient te worden voorkomen dat informatica en bureautica ten overvloede worden aangewend om het gebrek aan vorming van de jonge magistraten op te vangen.

4. Dienst vreemdelingenzaken

De heer Bourgeois betreurt het personeelstekort in de diensten die in Vlaanderen visa aan vreemdelingen moeten uitreiken. Soms is er een vertraging van twee maanden.

Hij meent dat zulks het imago van ons land niet ten goede komt en vraagt dat dienaangaande bijzondere maatregelen worden genomen.

5. Politieke vluchtelingen

De heer Derycke is bijzonder ontstemd over het feit dat de beroepscommissie voor de politieke vluchtelingen nog niet geïnstalleerd werd. Deze toestand heeft tot gevolg dat er massaal beroepen bij de Raad van State worden ingediend zodat de dossiers gedurende meer dan een jaar hangende blijven.

De Minister antwoordt dat de Vaste Beroepscommissie voor vluchtelingen nog niet functioneert vermits de leden ervan nog niet werden benoemd.

libération, sauf s'il existe des contre-indications liées à sa personnalité (danger), son comportement, ou du fait de l'absence d'amélioration ou de perspectives de reclassement.

Ces contre-indications peuvent également être liées à la sécurité publique et à l'efficacité de la répression de certains types de criminalité. On sera donc généralement beaucoup plus sévère à l'égard des personnes qui ont été condamnées pour des actes de violence graves ou pour trafic de stupéfiants.

On ne peut parler en l'occurrence d'inégalité de traitement, mais bien de l'application d'une législation favorable aux condamnés en fonction de chaque cas particulier.

3. Modernisation des tribunaux

En ce qui concerne la modernisation des tribunaux, le Ministre répond qu'un effort est absolument indispensable.

Il prévoira à cet effet un montant important au budget pour 1989.

Il souligne toutefois que la modernisation des tribunaux ne peut réussir que moyennant un accompagnement adéquat. La crainte du changement et de la nouveauté est en effet bien réelle.

Heureusement, un certain nombre de projets sont d'ores et déjà en voie d'exécution dans les greffes et les parquets.

L'octroi de crédits destinés à l'acquisition de matériel doit aller de pair avec la mise sur pied de programmes de formation.

Il faut éviter que l'informatique et la bureautique ne soient pas utilisées par manque de formation.

4. Office des étrangers

M. Bourgeois déplore le manque de personnel chargé, en Flandre, de la délivrance des visas aux étrangers. On constate des retards de deux mois.

Il estime que cette situation donne une mauvaise image de notre pays et demande que des mesures ponctuelles soient prises à cet égard.

5. Réfugiés politiques

M. Derycke est particulièrement contrarié par le fait que la Commission de recours pour les réfugiés politiques n'est pas encore installée. Ce retard a pour conséquence que des recours sont introduits en masse auprès du Conseil d'Etat, de sorte que les dossiers restent en souffrance pendant plus d'un an.

Le Ministre répond que la Commission permanente de recours des réfugiés ne fonctionne pas encore, étant donné que ses membres n'ont toujours pas été désignés.

Thans werden er reeds 131 beroepen ingesteld waarvan 46 tegen beslissingen van de Commissaris-generaal, 11 tegen adviezen van de Commissaris-generaal en 74 tegen beslissingen van de vertegenwoordiger van de VN-Hoge Commissaris voor de vluchtelingen. Het eerste beroep tegen een beslissing van de Commissaris-generaal dateert van 2 mei 1988.

Op te merken valt dat er tegen de eerste 64 ten gronde gemotiveerde weigeringen besloten door de Commissaris-generaal sinds meer dan één maand 44 beroepen werden ingediend. Voor zover dit gegeven richtinggevend zou zijn, mag men zich verwachten aan beroep tegen 2/3 van de ten gronde gemotiveerde weigeringen.

De Commissaris-generaal heeft zeer dringend uitbreiding van de nieuwe diensten gevraagd met 12 eenheden, waaronder 3 voor de Beroepscommissie, en op korte termijn een bijkomende uitbreiding met 24 eenheden, waaronder 7 voor de Beroepscommissie. Tot nu toe gebruikt men het personeelskader bestemd voor de Beroepscommissie voor de eerste instantie.

De heer Defraigne is van oordeel dat in die materie uiterst snel moet worden beslist. Het is onaanvaardbaar dat de Commissie van Beroep nog niet is samengesteld terwijl de wet op 18 juli 1987 werd aangenomen.

De heer Derycke verbaast zich erover dat onze democratie, die van het opvangen van politieke vluchtelingen steeds een erezaak heeft gemaakt, die vluchtelingen geen greintje rechtszekerheid biedt. Noch het bestuur, noch de advocaten die de belangen van de Belgische Staat verdedigen, weten hoe ze die zaken moeten aanpakken.

Gezien de afwezigheid van een Commissie van Beroep zijn de beslissingen van het Hoog Commissariaat van de Verenigde Naties blijkbaar nog altijd geldig.

Wat zijn dan de juridische gevolgen van het hoger beroep? Op dit ogenblik worden nog steeds uitwijzingsbevelen uitgereikt. Wat moet de voorzitter van de rechtbank doen indien in kort geding tegen die beslissing beroep wordt aangetekend?

De heer Coveliers merkt op dat de rechtzekerheid hand in hand gaat met het uitwijzingsbeleid. Het is immers onzinnig dat een buitenlandse onderdaan, die definitief geweigerd is als politiek vluchteling, terug naar de grens wordt gebracht, aangezien laatstgenoemde normaal gezien vaak naar ons land terugkeert.

België telt op dit ogenblik 2500 Ghanezen, van wie er hooguit tien door het Hoog Commissariaat van de Verenigde Naties als politiek vluchteling zijn erkend.

De ambassade van Ghana beweert dat de repatriëring van die personen probleemloos kan gebeuren. Spreker is van oordeel dat via diplomatieke contacten moet worden onderzocht of die repatriëring kan worden verwezenlijkt. Het is niet redelijk die personen te laten afglijden naar marginaliteit, de illegaliteit en de kleine criminaliteit. Bovendien is het onaanvaardbaar dat de positie van de echte politieke vluchtelingen in het gedrang wordt gebracht door pseudo-poli-

Jusqu'à présent, 131 recours ont déjà été introduits, dont 46 contre des décisions du Commissaire général, 11 contre des avis de celui-ci et 74 contre des décisions du représentant du Haut Commissaire des Nations Unies pour les réfugiés. Le premier recours introduit contre une décision du Commissaire général remonte au 2 mai 1988.

Il est à remarquer que sur les 64 premières décisions par lesquelles la Commissaire général a opposé un refus motivé quant au fond, 44 ont fait l'objet d'un recours introduit depuis plus d'un mois. Pour autant que cette proportion se confirme à l'avenir, on doit s'attendre à ce que deux tiers des refus motivés quant au fond fassent l'objet d'un recours.

Le Commissaire général a demandé que les nouveaux services bénéficient d'urgence d'une extension de 12 unités, dont 3 pour la Commission de recours, et, à court terme, d'une extension supplémentaire de 24 unités, dont 7 pour la Commission de recours. Jusqu'à présent, on utilise tout l'effectif de la Commission de recours pour la première instance.

M. Defraigne estime qu'il s'agit là d'une matière pour laquelle il faut décider extrêmement vite. Il est inadmissible que la Commission de recours ne soit pas encore constituée alors que la loi a été votée le 18 juillet 1987.

M. Derycke s'étonne que notre démocratie, qui met un point d'honneur à pouvoir accueillir les réfugiés politiques, place ceux-ci dans une totale insécurité juridique. Tant l'administration que les avocats, qui défendent l'intérêt de l'Etat belge, ne savent comment s'y prendre.

Il semble que les décisions prises par le Haut Commissariat de l'ONU restent valables étant donné l'absence d'une Commission de recours.

Quelle est donc la conséquence juridique des appels introduits? Des mandats d'expulsion sont encore délivrés. Si un recours en référé est introduit contre cette décision, que doit faire le Président siégeant en référé?

M. Coveliers fait remarquer que la sécurité juridique est liée à une politique d'expulsion. En effet, il est insensé de reconduire à la frontière un ressortissant étranger débouté, c'est-à-dire définitivement refusé comme réfugié politique, car normalement ce dernier revient fréquemment dans notre pays.

La Belgique compte 2500 Ghanéens dont 10 au maximum ont été reconnus réfugiés politiques par le Haut Commissariat de l'ONU.

L'ambassade du Ghana prétend que le rapatriement de ces personnes ne pose pas de problème. L'intervenant estime qu'il est nécessaire d'examiner, par le biais de contacts diplomatiques, si ce rapatriement peut être réalisé. Il est déraisonnable de laisser ces personnes dériver vers la marginalité, l'illégalité et la petite criminalité. Il est inacceptable que la position du véritable réfugié politique soit mise en danger par celle du pseudo-réfugié politique. A

tieke vluchtelingen. Bijgevolg moeten niet alleen waarborgen worden ingebouwd inzake het verloop van de procedure, maar moet tevens een beleid van uitwijzing door middel van repatriëring worden uitgewerkt.

In dat verband is hij van oordeel dat de kosten van repatriëring op lange termijn wel eens minder kunnen bedragen dan die (hulpverlening - veiligheid) welke voortvloeien uit de aanwezigheid van buitenlanders die hier illegaal verblijven.

De Minister deelt de mening van de heer Coveliers, maar hij onderstreept tegelijkertijd dat de repatriëring een erg complex probleem is. Sommige landen willen hun staatsburgers immers niet meer opnieuw opnemen. Ook Sabena weigert met het Ministerie van Justitie samen te werken.

De Minister vraagt zich bovendien af wie de kosten van de repatriëring zal dragen.

6. Eenmaking van de politiepraktijken

De heer Derycke verwijst naar de werkzaamheden van de onderzoekscommissie belast met het onderzoek naar de wijze waarop de bestrijding van het banditisme en het terrorisme wordt georganiseerd.

De onderzoekscommissie is dagelijks met dit thema bezig en zal haar bevindingen aan de Minister verzenden.

7. Wetgevend werk

A) Op- en aanmerkingen van de leden

Met het oog op 1992

De heer Derijcke wijst erop dat er dringend initiatieven moeten worden genomen om het economisch recht aan te passen aan de eisen van de Europese markt.

Hij stelt tevens vast dat de juridische beroepen (advocaten, notarissen, deurwaarders) niet op de eenmaking voorbereid zijn.

De advocaten bijvoorbeeld vrezen overspoeld te worden door buitenlandse kantoren die zich na 1992 vrij zullen kunnen vestigen.

Overdracht van bevoegdheden

Een doorgedreven federalisme, aldus de heer *Derycke*, vereist een duidelijke bevoegdheidsverdeling met betrekking tot problemen waarvoor zowel de nationale overheid als de deelgebieden verantwoordelijkheid dragen. Spreker denkt in dit verband aan de jeugdbescherming, waarvoor zowel het departement Justitie als de Gemeenschappen bevoegd zijn.

Mevrouw Merckx-Van Goey wijst erop dat de verdeling van de bevoegdheden niet tot gevolg mag hebben dat men het totaalbeeld verliest.

cette fin, il faut non seulement fournir toutes les garanties pour le déroulement de la procédure mais aussi élaborer une politique d'expulsion par le biais d'un rapatriement.

A cet égard, il estime que le coût du rapatriement pourrait s'avérer inférieur, à long terme, aux frais (assistance, atteinte à la sécurité) qu'occasionne la présence de ces étrangers en situation illégale.

Le Ministre se rallie à l'avis de M. Coveliers mais souligne que le rapatriement est un problème très complexe. Certains pays refusent, en effet, que leurs citoyens soient rapatriés. La Sabena refuse également de collaborer avec le Ministère de la Justice.

De plus, le Ministre pose la question de savoir qui va supporter le coût du rapatriement.

6. Uniformisation des pratiques policières

M. Derycke renvoie aux travaux de la commission d'enquête chargée d'examiner la manière dont la lutte contre le banditisme et le terrorisme est organisée.

La commission d'enquête se penche journallement sur cette question et communiquera les résultats de ses travaux au Ministre.

7. Travail législatif

A) Interventions des membres

En vue de l'échéance de 1992

M. Derijcke souligne qu'il est urgent de prendre des initiatives en vue d'adapter le droit économique aux exigences du marché européen.

Il constate également que les professions juridiques (avocats, notaires, huissiers) ne sont pas préparées à l'unification.

Les avocats craignent par exemple d'être submergés par des bureaux étrangers qui pourront s'établir librement en Belgique après 1992.

Transfert des compétences

Selon *M. Derycke*, un fédéralisme radical requiert une répartition claire des compétences en ce qui concerne les problèmes pour lesquels le pouvoir national et les entités fédérées se partagent la responsabilité. L'intervenant pense notamment à la protection de la jeunesse, qui relève à la fois du département de la Justice et des Communautés.

Mme Merckx-Van Goey souligne que le partage des compétences ne doit pas empêcher d'avoir une vue d'ensemble.

Zij is hierover ongerust omdat vastgesteld werd dat de dienst Wetgeving van het departement van Justitie, dat in dit verband een sleutelpositie heeft, over geen vaste ambtenarenkern beschikt. Zij vreest dat de continuïteit van de dienst aldus in gevaar komt.

Strafrecht

De heer Laurent vraagt dat het Wetboek van Strafvordering dringend zou worden aangepast met het oog op de toekenning van rechten aan de verdediging tijdens het onderzoek in strafzaken.

Het geheim van het onderzoek betekent voor de verdediging een ware handicap ten opzichte van het Openbaar Ministerie.

Spreker verwijst naar het regeerakkoord waarin aangekondigd werd dat : « Een volledige gelijkheid van de procespartijen zal worden verzekerd ».

Men is het dus eens over het principe en bovendien wordt reeds gewerkt aan een tekst die steunde op de werkzaamheden van het colloquium dat ter zake in juni 1985 door de balie van Luik werd georganiseerd.

Deze wetswijziging heeft overigens geen enkele weerslag op de begroting.

Verscheidene sprekers dringen er bij de Minister op aan spoedig werk te maken van een wijziging van de wetgeving inzake de voorlopige hechtenis. Bij die gelegenheid moet ook het probleem van de administratieve aanhouding geregeld worden.

Burgerlijk recht

Mevrouw Merckx-Van Goey pleit voor een grotere geloofwaardigheid van het gerecht door het nemen van een reeks concrete maatregelen, zowel in het strafbeleid als bij de behandeling van burgerlijke geschillen. Het lijkt immers geen twijfel dat een onafhankelijke rechterlijke macht enkel kan worden verzekerd door een efficiënte, degelijke en snelle werking van het gerecht.

In dit verband wijst ze erop dat de regeling voor het invorderen van alimentatie opnieuw moet worden onderzocht.

Heel wat rechthebbenden op alimentatie hebben daar moeilijkheden mee en moeten voorschotten vragen aan het OCMW. Een ontwerp verbetert de regeling reeds voor de meest behoeftigen; de grootste groep blijft echter afhankelijk van de goede werking van het gerecht. Daarenboven dringt een humanere aanpak van de echtscheidingsproblematiek zich op.

Preventie

In deze begrotingsontwerpen, aldus *Mevrouw Merckx-Van Goey*, ontbreekt een belangrijk onderdeel van een goed justitieel beleid, namelijk de preventie.

Elle s'inquiète de ce que le service Législation du département de la Justice, qui occupe à cet égard une position clé, ne dispose pas d'un noyau fixe de fonctionnaires. Elle craint que la continuité de ce service ne s'en trouve menacée.

Droit pénal

M. Laurent demande que le Code d'instruction criminelle soit rapidement modifié afin d'accorder certains droits à la défense pendant l'instruction.

Le secret de l'instruction handicape fortement la défense par rapport au Ministère public.

L'intervenant renvoie à cet égard à l'accord de gouvernement, qui précise que l'« on veillera à assurer une pleine égalité entre toutes les parties au procès ».

Non seulement le principe de cette réponse est donc accepté, mais l'on a en outre déjà entrepris de rédiger un texte sur la base des travaux du colloque que le barreau de Liège a organisé sur ce thème en juin 1985.

Qui plus est, cette réforme n'aura aucune répercussion budgétaire.

Plusieurs membres insistent auprès du Ministre pour qu'il soit procédé le plus rapidement possible à une modification de la législation relative à la détention préventive. Le problème de l'arrestation administrative devrait également être réglé par la même occasion.

Droit civil

Mme Merckx-Van Goey estime qu'il faut accroître la crédibilité de la justice en prenant une série de mesures concrètes, tant dans le domaine pénal qu'en ce qui concerne le règlement des litiges civils. Il ne fait en effet aucun doute que seul une justice efficace, sérieuse et rapide peut garantir l'indépendance du pouvoir judiciaire.

Elle souligne à cet égard qu'il convient de réexaminer la réglementation relative au recouvrement des pensions alimentaires.

Cette réglementation pose en effet des problèmes à de nombreux créanciers d'aliments, qui en sont réduits à solliciter des avances auprès du CPAS. S'il est vrai qu'un projet améliore déjà cette réglementation pour les plus démunis, la plupart restent néanmoins tributaires du bon fonctionnement de la justice. En outre, une approche plus humaine de la problématique du divorce s'impose.

Prévention

Mme Merckx-Van Goey estime que les projets de budget à l'examen ignorent un élément important d'une bonne politique judiciaire, à savoir la prévention.

Wat is er geworden van het grote ontwerp inzake de veiligheid, dat tijdens de vorige legislatuur werd ingediend bij de Senaat en het ontwerp tot bescherming van bepaalde aspecten van de persoonlijke levenssfeer (geautomatiseerde gegevensverwerking)? Blijkbaar verhindert de omvang en verscheidenheid van het ontwerp elke vooruitgang ter zake. Zou het dientengevolge niet aangewezen zijn de verschillende deelaspecten afzonderlijk te behandelen (wapens, afuisterpraktijken, privé-bewakingsfirma's, gebruik van wapens door ordehandhavers)?

Er werd, eveneens in de Senaat, een ontwerp over de toegang van jongeren tot de bioscoop ingediend.

Zijzelf diende een wetsvoorstel in tot regeling van het verhandelen van gruwelvideo's. Dat behoort ook tot de preventie.

Verdragen

Op 14 juli 1988 verwees de Kamer in plenaire vergadering het Europees verdrag inzake de overbrenging van geïnteresseerde personen, opgemaakt te Straatsburg op 21 maart 1983, voor advies naar deze Commissie.

Mevrouw Merckx-Van Goey spreekt de wens uit dat de dienst van het departement, die belast zal worden met de uitvoering van dit verdrag, met name de dienst Internationale rechtshulp van het Bestuur voor Burgerlijke en Criminele Zaken, over voldoende personeel zal kunnen beschikken om deze taak uit te voeren.

Spreker vraagt of de Minister een lijst kan voorleggen van de verdragen die door België werden ondertekend en die nog niet ter goedkeuring aan het Parlement werden voorgelegd.

Zij wenst ook de redenen van eventuele verdragin- gen te kennen.

Nog in dit verband wijst Mevrouw Merckx-Van Goey erop dat er bepaalde problemen rijzen in verband met het Europees Verdrag van 1957 inzake uitlevering.

Soms wordt als exceptie ingeroepen dat volgens ons Strafwetboek de doodstraf kan worden uitgesproken.

Uitlevering wordt immers slechts toegestaan als de verzoekende Staat uitdrukkelijk verzekert dat de doodstraf niet zal worden uitgevoerd.

B. Antwoorden van de Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie

Aanpassing van de balie aan de EEG-wetgeving en Europa 1992

1. Aanpassing aan de EEG-wetgeving

Op dit ogenblik liggen verschillende wetsontwerpen klaar om te worden ingediend teneinde in de aan-

Qu'est-il advenu du grand projet sur la sécurité, qui avait été déposé au Sénat au cours de la législature précédente, et du projet relatif à la protection de certains aspects de la vie privée (traitement automatisé des données). Manifestement, l'ampleur du projet et la diversité de ses aspects empêchent la poursuite de son examen. Ne serait-il dès lors pas opportun d'en examiner les différents aspects séparément (armes, écoutes, sociétés de gardiennage privées, utilisation d'armes par les services d'ordre)?

Un projet relatif à l'accès des jeunes au cinéma avait également été déposé au Sénat.

L'intervenante a elle-même déposé une proposition de loi visant à réglementer le commerce des cassettes vidéo contenant des scènes d'horreur. Cet aspect relève aussi de la prévention.

Traités

En séance plénière du 14 juillet 1988, la Chambre a renvoyé pour avis à cette Commission la Convention européenne sur le transfèrement des personnes condamnées, faite à Strasbourg le 21 mars 1983.

Mme Merckx-Van Goey espère que le service du département qui sera chargé de l'exécution de cette convention, à savoir le service d'assistance judiciaire internationale de l'Administration des affaires civiles et criminelles, disposera de suffisamment de personnel pour accomplir cette mission.

L'intervenante demande au ministre s'il peut fournir une liste des conventions qui ont été signées par la Belgique et qui n'ont pas encore été soumises au Parlement pour approbation.

Elle voudrait également connaître les raisons des retards éventuels.

Mme Merckx-Van Goey souligne encore à cet égard que la Convention européenne de 1957 relative à l'extradition pose certains problèmes.

On excipe parfois de ce que notre Code pénal permet de prononcer la peine de mort.

En ce qui concerne l'extradition, il est un fait qu'elle n'est accordée que lorsque l'Etat requérant certifie que la peine de mort ne sera pas exécutée.

B. Réponses du Vice-Premier Ministre de la Justice

Adaptation à la législation européenne et l'Europe 1992 au barreau

1. Adaptation à la législation européenne

Plusieurs projets de loi tendant à adapter la législation belge à la réglementation européenne sont

passing van de Belgische wetgeving aan de EEG-reglementering te voorzien, namelijk :

a. aanpassing aan verordening n° 2137/85 van de Raad met betrekking tot de Europese economische samenwerkingsverbanden;

b. aanpassing aan de derde en zesde EEG-Richtlijn in verband met de fusie en splitsing van de vennootschappen;

c. aanpassing aan de EEG-Richtlijn in verband met het statuut van de handelsagenten.

2. Europa 1992 en de balie

Op het principiële vlak rijzen geen problemen in het kader van Europa 1992 en de gevolgen daarvan voor de balie. Thans kunnen een Belgische advocaat, evenals een vreemde advocaat, zich in alle landen van de EEG vestigen, en volstaat het dat zij hun inschrijving bij de plaatselijke balie, aan de bevoegde overheid te vragen.

Het probleem rijst op dat ogenblik op het niveau van het diploma, waar onlangs door de Raad een eerste stap werd gezet in de richting van een harmonisering.

Op het gebied van de opleiding en de beroepsvervolmaking van de advocaten werd onlangs te Brussel een congres gehouden door de Belgisch Nationale Orde van Advocaten waar dit probleem ter sprake kwam en waar gezocht werd een adequate formule voor opleiding van stagiairs en voortdurende beroepsvervolmaking van de advocaten.

De problemen van mededinging vereisen ook een bijzondere wetgeving.

De heer *Hermans* wijst erop dat aan sommige advocaten door verscheidene buitenlandse advocaten reeds werd gevraagd om zich met EEG-advocaten te associëren. Hij vraagt aan de Minister welk antwoord op die vraag moet worden gegeven. Alle balies moeten ter zake een zelfde standpunt innemen. De Minister van Justitie zou er bij de nationale Orde van advocaten moeten op aandringen dat zij de nodige maatregelen treft.

De heer *Derycke* merkt op dat de mededinging die de markt van 1992 tussen de advocaten zal tot stand brengen, mede bepaald wordt door de deontologische houding van de leden van de balie. Hij beklemtoont dat de Minister van Justitie de kwestie van de vrije vestiging van advocaten zal moeten regelen, zoals dat reeds in Nederland, Duitsland en Groot-Brittannië is gebeurd. De wetgever moet aan de balies de mogelijkheid geven onderling een organiek samenwerkingsverband op te zetten.

De heer *Bourgeois* stelt voor dat zowel de Minister als de Commissie contact nemen met de nationale Orde van advocaten om het probleem van de balie te behandelen in het vooruitzicht van 1992.

Strafrecht

De Minister wijst erop dat een hervorming van de voorlopige hechtenis onderzocht wordt. Die hervor-

actuellement prêts à être déposés. Ils prévoient notamment :

a. l'adaptation au règlement n° 2137/85 du Conseil relatif aux relations de coopération économique européenne;

b. l'adaptation aux troisième et sixième directives de la CEE relatives à la fusion et à la scission des sociétés;

c. l'adaptation à la directive de la CEE relative au statut des agents commerciaux.

2. L'Europe 1992 au barreau

Sur le plan des principes, l'avènement de l'Europe 1992 ne pose aucun problème pour le barreau. Actuellement en effet, un avocat belge ou étranger peut s'établir dans n'importe quel pays de la CEE. Il suffit qu'il demande son inscription au barreau local à l'autorité compétente.

Un problème se pose en ce qui concerne l'équivalence des diplômes, mais le Conseil a fait récemment un premier pas vers l'harmonisation.

Les problèmes de la formation et du perfectionnement professionnel des avocats ont été abordés récemment lors d'un congrès de l'Ordre national des Avocats de Belgique, au cours duquel a été recherchée une formule adéquate pour la formation des stagiaires et la formation permanente des avocats.

Les problèmes de concurrence exigent également une législation spéciale.

M. *Hermans* signale que certains avocats ont déjà reçu de plusieurs avocats étrangers une invitation à s'associer aux avocats de la CEE. Il demande au Ministre quelle réponse il convient de donner à cette invitation. Il est nécessaire que tous les barreaux adoptent une position identique à cet égard. Le Ministre de la Justice devrait insister auprès de l'Ordre national des Avocats afin qu'il prenne les mesures qui s'imposent.

M. *Derycke* fait remarquer que la concurrence que va créer le marché de 1992 entre les avocats est liée à l'attitude déontologique des membres du barreau. Il souligne que le Ministre de la Justice devra régler le problème du libre établissement des bureaux d'avocats, comme le font déjà les Pays-Bas, l'Allemagne et la Grande-Bretagne. Il est nécessaire que le législateur donne la possibilité aux barreaux d'organiser entre eux une coopération organique.

M. *Bourgeois* propose que le Ministre ainsi que la Commission prennent contact avec l'Ordre national des Avocats afin de traiter le problème du barreau dans la perspective de 1992.

Droit pénal

En ce qui concerne la détention préventive, le Ministre souligne qu'une réforme de la législation

ming zou volgens de onderstaande krachtlijnen moeten verlopen :

1° Betere waarborgen voor de eerbiediging van de rechten van de verdediging, met name voor de volgende twee aspecten :

a. *Reeds voor de eerste zitting van de raadkamer dient het dossier geheel of ten dele aan de verdediging te worden meegedeeld*

Aangezien de rechten van de verdediging verenigbaar moeten zijn met de eisen van de openbare veiligheid en de efficiëntie van het gerecht, dient voor de onderzoeksrechter in de mogelijkheid te worden voorzien de mededeling van bepaalde stukken, zo nodig en bij met redenen omklede beslissing, te weigeren.

Het proces-verbaal van het verhoor van de verdachte, dat aan het bevel tot aanhouding voorafgaat, zou hoe dan ook moeten worden meegedeeld, hetgeen de taak van de advocaat bij de eerste verschijning aanzienlijk zou vergemakkelijken.

b. *Een betere controle door het Hof van Cassatie door een aanpassing van de termijnen*

Een en ander zou met name de mogelijkheid moeten bieden dat artikel 7 van de Grondwet dat de vrijheid van de persoon waarborgt, onverkort in acht genomen wordt door de termijn op 24 uren te bepalen.

Twee andere wijzigingen van de huidige wetgeving zouden deze bijzondere vrijheid nog beter kunnen garanderen :

a. de verplichte vermelding in het proces-verbaal van het uur van verhoor, van de vrijheidsberoving, van de verschijning voor de onderzoeksrechter en van het begin, einde en de eventuele onderbrekingen van de ondervraging van de verdachte (zoals hierboven aangegeven, zou dit proces-verbaal in ieder geval aan de verdediging moeten worden meegedeeld);

b. nauwkeurig aangeven hoelang een persoon, op grond van een bevel tot medebrenging, van zijn vrijheid mag worden beroofd.

Aan de bezorgdheid van Mevrouw Merckx in verband met de termijn van 24 uren zou aldus tegemoet worden gekomen.

2° De verscherping van het uitzonderlijk karakter van het aanhoudingsbevel, de verbetering van de middelen die ter beschikking van de verdediging worden gesteld, evenals de verscherping van het toezicht van het Hof van Cassatie zouden er moeten toe bijdragen de misbruiken inzake voorlopige hechtenis te vermijden. De statistieken over de misbruiken inzake voorlopige hechtenis leveren geen enkele basis op, op grond waarvan men dat aantal misbruiken zou kunnen vaststellen, voor zover er dan al misbruiken zijn.

Wel bestaan er statistieken in verband met het aantal personen die in voorhechtenis zitten, evenals met de duur van de voorhechtenis (die gegevens zijn gevoegd bij de nota van de administratie van 25 juli 1988).

Daaruit blijkt dat zowat een derde van de gedetineerden verdachten of beklaagden zijn tegen wie nog geen definitief vonnis is geveld. Hun aantal is sterk

est à l'examen. Ses orientations seraient les suivantes :

1° Un renforcement des garanties apportées au respect des droits de la Défense, notamment sous deux aspects :

a. *Communication de tout ou partie du dossier à la Défense dès avant la première audience de la Chambre du Conseil*

Toutefois, les droits de la Défense devant se concilier avec les nécessités de la sécurité publique et de l'efficacité de la justice, il faudra réserver au juge d'instruction la possibilité, en cas de nécessité et par décision motivée, de refuser la communication de certaines pièces.

Par contre, le procès-verbal d'audition de l'inculpé, préalable au placement sous mandat d'arrêt, devrait être communiqué dans tous les cas, ce qui faciliterait grandement la tâche de l'avocat lors de la première comparution.

b. *Un meilleur contrôle de la Cour de Cassation, par l'aménagement des délais*

Ceci devrait permettre notamment d'assurer le respect absolu de l'article 7 de la Constitution garantissant la liberté individuelle et fixant le délai de 24 heures de « garde à vue ».

Deux modifications de la législation actuelle pourraient de plus contribuer à garantir cette liberté fondamentale :

a. la mention obligatoire des heures de privation de liberté, de comparution devant le juge d'instruction et de début, fin et interruptions éventuelles de l'interrogatoire de l'inculpé dans le procès-verbal relatant cette audition (dont, comme indiqué ci-dessus, la communication devrait être faite à la Défense dans tous les cas);

b. la précision de la durée pendant laquelle une personne peut être privée de sa liberté sur la base d'un mandat d'amener.

Les inquiétudes exprimées par Mme. Merckx concernant le délai de 24 heures devraient ainsi être apaisées.

2° L'accentuation du caractère exceptionnel du recours au mandat d'arrêt, l'amélioration des moyens mis à la disposition de la Défense et le renforcement du contrôle de la Cour de Cassation devraient contribuer à éviter tout abus de détention préventive. En ce qui concerne les statistiques relatives aux abus de la détention préventive, il n'existe aucune base pour quantifier des « abus » si abus il y a.

Des statistiques concernant le nombre de détenus en préventive, ainsi que la durée de leur détention préventive sont par contre établies.

Il en ressort que près d'un tiers des détenus sont des inculpés ou prévenus n'ayant pas fait l'objet d'un jugement définitif. Si une nette augmentation de leur

gestegen tussen 1981 en 1984, maar sinds 1984 zijn die cijfers gestabiliseerd.

Slechts 1,5 % van de onder aanhoudingsbevel geplaatste personen verblijft thans in voorhechtenis sinds meer dan zes maanden, terwijl meer dan 80 % van hen vrijkomt vóór twee maanden hechtenis. Een langdurige voorlopige hechtenis blijft dus de uitzondering (de desbetreffende cijfers zijn slechts beschikbaar tot 1985).

Er zijn geen statistieken beschikbaar in verband met onterechte voorhechtenis. Het aantal vorderingen tot schadevergoeding in dat verband belooft zowat 50 per jaar (al dan niet verantwoord).

Toch moet erop worden gewezen dat onterechte voorhechtenis nog niet gelijk staat met een hechtenis die een misbruik uitmaakt.

In sommige gevallen kan de hechtenis verantwoord zijn zelfs als later een vrijspraak volgt. Toch moet de duur ervan worden gecontroleerd.

Ten slotte onderstreept de *Minister* dat de heer *Bourgeois* terecht heeft aangevoerd dat de problematiek van de voorlopige hechtenis samenhangt met de kwaliteit van de onderzoeksrechter.

Zoals elke menselijke instelling is de Justitie ook een weerspiegeling van de mensen die ervan deel uitmaken.

Het zou ongetwijfeld wenselijk zijn dat zij die de zware verantwoordelijkheid dienen te dragen over de vrijheid van de persoon en de veiligheid van de samenleving worden gekozen uit magistraten met voldoende ervaring.

Preventie

Wat de problemen rond de algemene preventie betreft, deelt de *Minister* mee dat gewerkt wordt aan een beperkt ontwerp van reglementering inzake de wapens. Hij zal ook een wetsontwerp tot de bescherming van de persoonlijke levenssfeer tegen af luistering indienen. Hij wil het wetsontwerp dat aanhangig is bij de Senaat over de toegang tot de bioscoopzalen bij wijze van amendement uitbreiden tot de video's.

Wat de verdragen betreft, is het inderdaad juist dat België een relatief groot aantal verdragen heeft ondertekend, die nog niet zijn geratificeerd. Naar aanleiding van een recente parlementaire vraag van senator Erdman werd door de administratie een inventaris opgemaakt. Het betreft 29 verdragen in burgerlijke zaken en 15 verdragen in strafrechtelijke aangelegenheden.

Voor een aantal van deze verdragen werd met de procedure tot goedkeuring en ratificatie gestart. De recentste wijziging van de wetgeving op de afstamming zal de goedkeuring van een aantal verdragen mogelijk maken (bijvoorbeeld het verdrag over de adoptie, het verdrag over de vaststelling van de afstamming langs moederszijde van natuurlijke kinderen).

Andere verdragen zoals b.v. het verdrag over de bescherming van de persoonlijke levenssfeer met be-

nombe fut enregistrée entre 1981 et 1984, les chiffres sont par contre stabilisés depuis 1984.

Seules 1,5 % des personnes placées sous mandat d'arrêt sont maintenues en détention plus de 6 mois, tandis que plus de 80 % sont libérées avant 2 mois de détention. Les longues détentions préventives demeurent par conséquent exceptionnelles. (Les chiffres ne sont à cet égard disponibles que jusqu'à 1985).

L'on ne dispose pas de statistiques en ce qui concerne les détentions inopérantes. Le nombre de demandes d'indemnité pour ce motif est de l'ordre de 50 demandes (justifiées ou non), par an.

Il convient toutefois de préciser que détention inopérante ne signifie pas détention abusive.

Dans certains cas, la détention peut se justifier même s'il y a ensuite un acquittement. Sa durée doit cependant être vérifiée.

Le *Ministre* souligne enfin que M. *Bourgeois* a fait observer opportunément que la problématique de la détention préventive est liée à la qualité des juges d'instruction.

Comme toute institution humaine, la justice est le reflet des hommes qui la composent.

Sans doute serait-il souhaitable que ceux qui supportent les lourdes responsabilités de la liberté des personnes et de la sécurité de la société soient choisis parmi des magistrats expérimentés.

Prévention

En ce qui concerne les problèmes relatifs à la prévention générale, le *Ministre* précise qu'un projet de réglementation limité en matière d'armes est en préparation. Il déposera par ailleurs un projet de loi en vue de protéger la vie privée contre les écoutes. En outre, il souhaite étendre, par voie d'amendement, au domaine vidéo le champ d'application du projet de loi relatif à l'accès des jeunes au cinéma, dont le Sénat est actuellement saisi.

En ce qui concerne les conventions internationales, il est exact que la Belgique a signé un nombre relativement important de conventions qui n'ont pas encore été ratifiées. L'administration a établi un inventaire de ces actes afin de répondre à une question parlementaire posée récemment par le sénateur Erdman. Il s'agit de 29 conventions en matière civile et de 15 conventions en matière pénale.

La procédure d'approbation et de ratification a été entamée pour certaines de ces conventions. Les modifications qui viennent d'être apportées à la législation relative à la filiation permettront d'approuver un certain nombre de traités (par exemple, la convention relative à l'adoption et celle relative à l'établissement de la filiation maternelle d'enfants naturels).

D'autres conventions, comme celle sur la protection de la vie privée en ce qui concerne le traitement

trekking tot geautomatiseerd gegevensbestand vereisen een voorafgaande Belgische wetgeving.

Verdragen

Het verdrag over de overbrenging van de gevoniste personen maakt een voorafgaande interne wetgeving noodzakelijk. Het departement bereidt die voor.

Mevrouw Merckx-Van Goey herinnert eraan dat het wetsontwerp houdende goedkeuring van het verdrag betreffende de overbrenging van veroordeelde personen, dat op 21 maart 1963 te Straatsburg werd gesloten, op 14 juli 1988 door de Kamer voor advies naar de Commissie voor de Justitie werd overgezonden. Zij stelt voor dat de Commissie voor de Justitie zich pas zou uitspreken wanneer haar het wetsontwerp tot regeling van de uit de toepassing van dat verdrag voortvloeiende kwesties, wordt voorgelegd.

De heer Coveliers merkt op dat de goedkeuring van verdragen die betrekking hebben op belangrijke aanlegenheden, in Verenigde Commissies zou moeten worden besproken.

De heer Bourgeois deelt die mening en zal de Voorzitter van de Kamer kennis geven van dat voorstel.

Wat het Europees uitleveringsverdrag van 1957 betreft, is het het probleem van de doodstraf dat ondermeer een ratificatie van het Europees uitleveringsverdrag bemoeilijkt.

In een recent dossier heeft Italië ons de uitlevering geweigerd om reden dat aan de betrokkene feiten werden ten laste gelegd waarvoor hij bij ons kon worden bestraft met de doodstraf.

De Minister is het verder eens met het feit dat de administratie over de nodige infrastructuur moet beschikken om de toepassing van de verdragen te verzekeren.

Bijzondere vragen

In antwoord op de vragen met betrekking tot het geweld, antwoordt de Minister wat volgt :

— wat de opbrengst van de voor de slachtoffers van gewelddaden bestemde geldboeten en de verdeling van de aldus ingezamelde bedragen betreft, heeft het bijzonder Fonds waarin is voorzien door artikel 28 van de wet van 1 augustus 1985, nog steeds geen concrete vorm aangenomen. De Minister heeft aan zijn collega van Financiën geschreven om diens aandacht op dat probleem te vestigen en hem te verzoeken de opbrengst van die bijdragen, die thans iets meer dan 50 miljoen zou bedragen, zo spoedig mogelijk aan het departement van Justitie over te maken.

— in verband met het aantal dossiers dat is ingediend bij de Commissie voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke daden van geweld, zijn er thans 48 verzoekschriften ingeschreven op de algemene rol van de Commissie. Deze heeft tot dusver 9 uitspraken gedaan, waaronder :

Conventions

L'approbation de la convention sur le transfèrement des personnes condamnées nécessite l'adoption préalable d'une législation belge, législation qui est en préparation au département.

Mme Merckx-Van Goey rappelle que le projet de loi portant approbation de la convention sur le transfèrement des personnes condamnées faite à Strasbourg le 21 mars 1963, a été renvoyé le 14 juillet 1988 par la Chambre à la Commission de la Justice pour avis. Elle suggère que la Commission de la Justice ne se prononce qu'au moment où elle sera saisie du projet de loi réglant les questions que soulèvent l'application de cette convention.

M. Coveliers fait observer que lorsque des conventions portent sur des matières importantes, leur approbation devrait être discutée en commissions réunies.

M. Bourgeois partage ce point de vue et fera part de cette proposition au Président de la Chambre.

En ce qui concerne la convention de 1957 relative à l'extradition, c'est le problème de la peine de mort qui constitue une entrave à la ratification de cet Acte. L'Italie nous a refusé récemment encore une extradition parce que l'intéressé était passible de la peine de mort dans notre pays en raison des faits retenus contre lui.

Enfin le Ministre est d'accord que les administrations devront disposer de l'infrastructure nécessaire pour l'application adéquate des conventions.

Questions particulières

En réponse aux questions relatives à l'aide de l'Etat aux victimes d'actes intentionnels de violence, le Ministre répond ce qui suit :

— en ce qui concerne le produit de l'amende destinée aux victimes d'actes de violence et la répartition des sommes ainsi récoltées, le Fonds spécial prévu par l'article 28 de la loi du 1er août 1985 n'est toujours pas institué concrètement. Le Ministre a écrit à son collègue des Finances pour attirer son attention sur ce problème et pour le prier de transférer le plus rapidement possible à son Département le produit de ces contributions, qui s'élèverait actuellement à un peu plus de 50 millions.

— en ce qui concerne le nombre de dossiers introduits devant la Commission pour l'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence, il existe à l'heure actuelle 48 requêtes inscrites au rôle général de la Commission. Celle-ci a rendu à ce jour 9 décisions, parmi lesquelles :

— twee het verzoek ontvankelijk en gegrond hebben verklaard en een tegemoetkoming hebben verleend (13 980 F in het ene geval en 40 000 F in het andere);

— één een beslissing alvorens recht te doen inhield, die een aantal aanvullende taken voorschreef;

— vier het verzoek niet ontvankelijk hebben verklaard (2 omdat de daad van geweld vóór 6 augustus 1985 was gepleegd en 2 omdat er geen burgerlijke partijstelling was);

— twee akte hebben genomen van de intrekking van de klacht door de eiser.

In antwoord op de vraag om uitleg van een lid over de cijfers van de begroting inzake laïciteit antwoordt de Minister het volgende :

« Wat betreft de erkenning van de vrijzinnigheid zal een ontwerp van koninklijk besluit houdende regeling inzake de subsidiëring van de VZW « Centrale Raad der niet-confessionele levensbeschouwelijke gemeenschappen van België » voor advies aan de Raad van State worden voorgelegd.

Deze subsidiëring gebeurde de vorige jaren op volgende wijze :

1982 : 32,0 miljoen
1983 : 36,3 miljoen
1984 : 39,9 miljoen
1985 : 43,89 miljoen
1986 : 48,279 miljoen
1987 : 48,1 miljoen

Binnen de perken van de budgettaire mogelijkheden zal ook voor het jaar 1988 in een verhoging van 10 % worden voorzien voor de subsidiëring van deze VZW.

In het regeerakkoord werd bepaald dat de vrijzinnigheid wettelijk zal worden erkend en tevens dat de bezoldiging van de bedienaren van de eredienst zal worden geherwaardeerd. Het is duidelijk dat beide punten van het regeerakkoord een bijzondere budgettaire implicatie hebben en derhalve afhankelijk zullen zijn van de mogelijkheden ter zake.

III. — TOEGEVOEGDE INTERPELLATIES

Interpellatie van de heer Defraigne tot de Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Middenstand over de ongelegen verklaringen die hij heeft afgelegd over een zaak die door het gerecht wordt onderzocht. te meer daar naaste familieleden van de Minister bij die zaak betrokken zijn.

De heer Defraigne brengt voor de Minister de omstandigheden in herinnering van het ongeval te Verviers, waarvan het slachtoffer de bestuurder was van een vrachtwagen van het veeervoerbedrijf M. Wathelet, een naaste verwant van de Minister.

Spreker verwijt de Minister dat hij voor de televisiecamera's die zich met hem op de plaats van het

— deux ont déclaré la demande recevable et fondée et octroyé une aide (13 980 F dans un cas, et 40 000 F dans l'autre),

— une consistait en une décision d'avant dire droit, prescrivant certains devoirs complémentaires,

— quatre ont déclaré la demande irrecevable (2 parce que l'acte de violence était antérieur au 6 août 1985 et 2 parce qu'il y avait défaut de constitution de partie civile),

— deux ont acté un désistement de la part du requérant.

En réponse à la demande d'explications d'un membre concernant les montants budgétaires afférents à la laïcité, le Ministre répond ce qui suit :

« En ce qui concerne la reconnaissance de la libre pensée, un projet d'arrêté royal réglant le subventionnement de l'ASBL « Conseil central des communautés philosophiques non confessionnelles de Belgique » sera soumis au Conseil d'Etat.

Les subventions afférentes aux années précédentes sont les suivantes :

1982 : 33,0 millions
1983 : 36,3 millions
1984 : 39,9 millions
1985 : 43,89 millions
1986 : 48,279 millions
1987 : 48,1 millions

Dans la mesure des possibilités budgétaires, la subvention allouée à cette ASBL sera majorée de 10 % en 1988.

L'accord de gouvernement prévoit que la libre pensée sera légalement reconnue et que les traitements des ministres des cultes seront revalorisés. Il est évident que ces deux points de l'accord de gouvernement ont une incidence budgétaire particulière et que leur réalisation dépendra donc des possibilités en la matière.

III. — INTERPELLATIONS JOINTES

Interpellation de M. Defraigne au Vice-Premier Ministre de la Justice et des Classes moyennes sur l'inopportunité des déclarations faites par lui à propos d'une affaire soumise à l'examen des autorités judiciaires et ce d'autant plus que des membres proches de sa famille étaient concernés.

M. Defraigne rappelle au Ministre les circonstances de l'accident survenu à Verviers dont la victime était le conducteur d'un camion de la firme de transport d'animaux M. Wathelet, proche de la famille du Ministre.

L'intervenant reproche au Ministre d'avoir fait des déclarations, devant la télévision qui se trouvait avec

ongeval bevonden, verklaringen heeft afgelegd over een zaak die door de rechterlijke overheid wordt onderzocht.

Hij wijst erop dat de Minister op het ogenblik van de feiten heeft verklaard dat het ongeval te wijten was aan de slechte ligging van de bocht en dat hij bij zijn collega van Openbare Werken reeds stappen had gedaan om die toestand te verhelpen. Hij vindt dat de Minister als lid van de Regering zulke verklaringen niet had mogen afleggen, te meer daar het slachtoffer een familielid van hem was.

Hij verwijt de Minister niet dat hij zich naar de plaats van het ongeval heeft begeven, maar wel dat hij de verantwoordelijkheid voor het ongeval heeft gelegd bij de mensen die de bewuste bocht hebben gebouwd. Voor de heer Defraigne is het nu eenmaal zo dat die weg al 20 jaar in die toestand verkeert.

Antwoord van de Minister

De Minister wenst eerst en vooral de feiten in hun juiste context te plaatsen.

Begin mei werd hij ervan op de hoogte gebracht dat zich om 8 uur 's ochtends op die bewuste autoweg een ongeval had voorgedaan waarvan een familielid van hem het slachtoffer was. Hij besloot zich naar de plaats van het ongeval te begeven.

Hij meent dat zijn aanwezigheid ter plaatse de onafhankelijkheid van het gerecht niet in het gedrang heeft gebracht, want bij het ongeval was alleen de firma als zodanig betrokken en noch aan de Staat, noch aan iemand anders was schade berokkend.

Vervolgens preciseert hij dat hij geen verklaringen heeft afgelegd over het ongeval zelf, maar wel gezegd heeft dat werken op die plaats noodzakelijk waren want dat daar reeds voordien dodelijke ongevallen hadden plaatsgevonden. Ook verklaarde hij in dat verband reeds naar de Minister van Openbare Werken te hebben geschreven. Hij voegt eraan toe dat die autoweg geen twintig jaar maar wel twee of drie jaar bestaat.

De heer Defraigne neemt geen genoegen met het antwoord van de Minister.

Het incident wordt gesloten verklaard.

Interpellatie van de heer Simons tot de Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en Middenstand over de strijd tegen het racisme

De heer Simons herinnert de Minister aan de recente voorstellen van SOS-racisme, die ertoe strekken de wetgeving inzake uitzetting en naturalisatie te versoepelen. Volgens SOS-racisme leggen uitzettingsbesluiten in feite een bijkomende straf op aan een vreemdeling, die in België gevestigd is en er veroordeeld werd voor een ernstig misdrijf. Daarenboven betreurt SOS-racisme de uitzetting van vreemdelingen die sinds hun geboorte of prille jeugd in België gevestigd zijn of er een gezin (met kinderen) vormen met een Belgische onderdaan.

lui sur les lieux de l'accident, sur une affaire soumise à l'examen des autorités judiciaires.

Il souligne que le Ministre a déclaré au moment des faits que l'accident était dû à la mauvaise situation du virage et qu'il était déjà intervenu auprès de son collègue des Travaux publics afin de remédier à cette situation. Il estime que le Ministre aurait dû s'abstenir de faire de telles déclarations, en sa qualité de membre du Gouvernement, d'autant plus que la victime était un membre de sa famille.

Il ne lui reproche pas de s'être rendu sur place mais d'avoir imputé la responsabilité de l'accident aux personnes qui ont construit le virage. Il est clair pour M. Defraigne que la situation de cette route est la même depuis vingt ans.

Réponse du Ministre

Le Ministre souhaite tout d'abord resituer les faits dans leur contexte.

Au début du mois de mai, il a été prévenu qu'un accident avait eu lieu à 8 heures du matin sur l'autoroute concernée et que la victime était un membre de sa famille. Il a donc décidé de se rendre sur les lieux de l'accident.

Il ne pense pas que sa présence sur place ait pu porter atteinte à l'indépendance de la Justice car l'accident ne concernait que la firme et aucun dommage n'avait été causé, ni à l'Etat, ni à autrui.

Il précise ensuite ne pas avoir fait de déclaration sur l'accident en lui-même mais sur le fait que des travaux étaient nécessaires à cet endroit car des accidents mortels avaient déjà eu lieu auparavant. Il a déclaré avoir déjà écrit au Ministre des Travaux publics à ce sujet. Il ajoute que cette autoroute n'existe pas depuis vingt ans mais bien depuis deux ou trois ans.

M. Defraigne ne se satisfait pas de la réponse du Ministre.

L'incident est déclaré clos.

Interpellation de M. Simons au Vice-Premier Ministre et Ministre de la Justice et des Classes moyennes sur la lutte antiraciste

M. Simons rappelle, à l'intention du Ministre, les propositions formulées récemment par SOS-Racisme en vue d'assouplir la législation en matière d'expulsion et de naturalisation. SOS-Racisme estime que les arrêtés d'expulsion constituent en fait une sanction supplémentaire pour les étrangers qui sont établis en Belgique et qui y ont été condamnés pour une infraction grave. SOS-Racisme déplore en outre que des étrangers qui sont établis en Belgique depuis leur naissance ou depuis leur enfance ou qui y ont fondé une famille (avec enfants) avec un sujet belge soient expulsés.

Wat de naturalisatie betreft, pleit SOS-racisme voor de opheffing van het onderscheid tussen de grote en de kleine naturalisatie en de vereenvoudiging van de procedures. De naturalisatie zou bijvoorbeeld kunnen worden toegekend op eenvoudige aanvraag, op grond van een verblijf van 3 tot 5 jaar in België en zonder gerechtelijk onderzoek.

Kan de Minister met dergelijke voorstellen instemmen?

Voorts pleit SOS-racisme voor een ruimere toepassing van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden.

Leiden de klachten werkelijk tot vervolging en bestraffing? Acht de Minister van Justitie het aangewezen gebruik te maken van zijn positief injunctierecht ten aanzien van de parketten in geval van racistische uitspraken?

Spreker verwijst ter zake naar een uitspraak van gewezen Minister H. Simonet, verschenen in het tijdschrift *Paris-Match* (bijlage België) op 27 mei 1988:

« Terloops wijs ik erop dat een van de voorschriften van de sjari'a bijvoorbeeld impliceert dat een dief de hand wordt afgehaald. Wanneer ik het aantal aanklachten zie betreffende jonge mohammedanen die op straat handtassen stelen, vraag ik me af of die jonge eenhandigen, indien de sjari'a in België op hen werd toegepast, tot het einde van hun dagen een uitkering van de ziekte- en invaliditeitsverzekering zouden blijven ontvangen ».

Is de Minister niet van oordeel dat dergelijke uitspraken de toepassing van de wet van 30 juli 1987 wettigen?

Ten slotte wenst het lid te weten welk beleid de Minister zal voeren op het vlak van de strijd tegen het racisme, er mede op gelet dat de nakende gemeenteraadsverkiezingen dit probleem van het racisme ongetwijfeld zullen verscherpen.

Antwoord van de Minister

Wat de uitzetting betreft, preciseert de Minister dat noch de wetgever van 1980, noch de Raad van State, de uitzetting als een bijkomende straf beschouwen. Het betreft een administratieve sanctie, die verband houdt met het statuut van de tot verblijf in België gemachtigde vreemdeling. Dit statuut verleent immers niet alleen rechten, maar legt ook verplichtingen op, waarvan de schending, bijvoorbeeld in geval van ernstige misdrijven, tot een uitzettingsbesluit kan aanleiding geven.

Voorts meent de Minister dat de voorstellen van SOS-racisme onvoldoende aandacht besteden aan de wettelijke waarborgen, waarin door de huidige procedure wordt voorzien. De Minister wijst in de eerste plaats op het uitzonderlijk karakter van de maatregel. In 1987 werden slechts 133 dossiers voor uitzetting behandeld, terwijl de Dienst Vreemdelingen-

En ce qui concerne la naturalisation, SOS-Racisme plaide pour la suppression de la distinction entre la grande et la petite naturalisation et la simplification des procédures. La naturalisation pourrait par exemple être accordée sur simple demande, après trois à cinq ans de résidence en Belgique et sans enquête judiciaire.

Le Ministre peut-il marquer son accord sur ces propositions?

SOS-Racisme insiste par ailleurs pour que la loi du 30 juillet 1981, tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie, soit appliquée avec plus de rigueur.

Les plaintes donnent-elles vraiment lieu à des poursuites et à des sanctions? Le Ministre de la Justice estime-t-il opportun d'utiliser son droit d'injonction à l'égard des parquets en cas de diffusion de propositions racistes?

L'intervenant renvoie à cet égard à une déclaration de l'ancien Ministre Henri Simonet, publiée dans la revue *Paris-Match* (supplément pour la Belgique) le 27 mai 1988:

« Je rappelle en passant que l'une des dispositions de la loi coranique implique par exemple que l'on coupe le poing d'un voleur. Lorsque j'entends le nombre de plaintes à propos de jeunes musulmans qui volent des sacs en rue, je me demande si la loi coranique étant appliquée en Belgique à leur propos, ces jeunes manchots émargeraient à l'assurance maladie-invalidité jusqu'à la fin de leurs jours ».

Le Ministre n'estime-t-il pas que de tels propos justifient l'application de la loi du 30 juillet 1981?

Le membre demande enfin quelle sera la politique du Ministre en matière de la lutte contre le racisme, compte tenu notamment de l'imminence des élections communales qui ne feront qu'accentuer le problème du racisme.

Réponse du Ministre

En ce qui concerne l'expulsion, le Ministre précise que ni le législateur de 1980, ni le Conseil d'Etat ne la considèrent comme une peine supplémentaire. Il s'agit d'une sanction administrative qui est liée au statut de l'étranger autorisé à séjourner en Belgique. En effet, s'il prévoit des droits, ce statut prévoit aussi des obligations, dont le non-respect, par exemple en cas d'infraction grave, peut entraîner une décision d'expulsion.

Le Ministre estime ensuite que les propositions de SOS-Racisme tiennent insuffisamment compte des garanties légales prévues par la procédure actuelle. Il souligne tout d'abord le caractère exceptionnel de la mesure. Seulement 133 dossiers d'expulsion ont été traités en 1987, alors que l'Office des étrangers a ouvert pour cette même année 48 000 dossiers nou-

zaken in hetzelfde jaar 48 000 nieuwe vreemdelingendossiers opende en het totaal aantal vreemdelingen, die wettelijk in België verblijven, het miljoen overschrijdt.

Bovendien wordt de uitzetting aan een reeks beperkende voorwaarden onderworpen, vermeld in de wet van 15 december 1980. Zo kan de uitzettingsmaatregel alleen genomen worden ten aanzien van vreemdelingen die in België gevestigd zijn (verblijf van 5 jaar) en er veroordeeld werden voor ernstige misdrijven. De uitzetting gebeurt bij koninklijk besluit, na advies van de Commissie van advies voor vreemdelingen.

Voorts sanctioneren uitzettingsbesluiten enkel een ernstige aantasting van de openbare orde of de veiligheid van het land. Het betreft onder andere met gebruik van geweld gepleegde zware misdrijven, gewapende overvallen, verkrachting of betrokkenheid bij de invoer, uitvoer of verkoop van hard drugs.

Ten slotte vereist de uitzetting recidivisme en kunnen de uitzettingsbesluiten desgewenst opgeschort of ingetrokken worden.

Wat de voorstellen van SOS-racisme inzake de naturalisatie betreft, betwist de Minister de stelling dat de rechtbank van eerste aanleg (bevoegd voor de nationaliteitskeuze) en de Wetgevende Kamers (bevoegd voor de naturalisaties) op arbitraire wijze te werk gaan.

Voorts wijst de Minister op de automatische toekenning van de Belgische nationaliteit aan het kind geboren in België uit een Belgische ouder en aan het kind geboren in het buitenland uit een Belgische ouder geboren in België (artikel 8, § 1 van de wet van 28 juni 1984).

Uit de statistieken blijkt verder dat slechts weinigen gebruik maken van de mogelijkheid om de Belgische nationaliteit te verkrijgen door nationaliteitskeuze tussen de leeftijd van 18 en 22 jaar (artikels 13 en 14 van de wet van 28 juni 1984).

Hij is echter geen voorstander van een automatische toekenning van de Belgische nationaliteit aan de « tweede generatie » of aan een toekenning op eenvoudige aanvraag (zonder gerechtelijk onderzoek). Het huidige systeem biedt immers belangrijke waarborgen wat de motivatie, achtergrond en bereidheid tot integratie van de aanvrager betreft.

De Minister onderstreept ten slotte dat de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden er toe strekt personen te bestraffen die *intentioneel* aanzetten tot racisme.

Dit intentionele element is echter niet noodzakelijk aanwezig in bepaalde uitspraken over racisme. De Minister wenst zich niet uit te spreken over de juiste draagwijdte van de verklaring van de heer Simonet, noch over de vraag of hierop de wet van 30 juli 1981 zou moeten worden toegepast. Voorts meent hij, uit eerbied voor de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en het Openbaar

veaux et que le nombre total d'étrangers qui séjournent légalement en Belgique dépasse le million.

En outre, l'expulsion est subordonnée à une série de conditions restrictives énumérées dans la loi du 15 décembre 1980. Ainsi, la mesure d'expulsion ne peut être prise qu'à l'égard d'étrangers qui sont établis en Belgique (séjour de 5 ans) et qui y ont été condamnés pour infraction grave. La mesure d'expulsion est prise par arrêté royal, après avis de la Commission consultative des étrangers.

En outre, les arrêtés d'expulsion sanctionnent uniquement une atteinte grave à l'ordre public ou à la sécurité nationale, c'est-à-dire des infractions graves commises notamment avec violences, les attaques à main armée, le viol ou la participation à l'importation, l'exportation ou la vente de drogues « dures ».

Enfin, la mesure d'expulsion n'est prise que s'il y a récidive et les arrêtés d'expulsion peuvent être suspendus ou rapportés.

En ce qui concerne les propositions de SOS-Racisme en matière de naturalisation, le Ministre réfute l'affirmation selon laquelle le tribunal de première instance (compétent pour l'option de patrie) et les Chambres législatives (compétentes pour les naturalisations) feraient preuve d'arbitraire.

Le Ministre fait par ailleurs observer que les enfants nés en Belgique d'un auteur belge et ceux nés à l'étranger d'un auteur belge né en Belgique acquièrent automatiquement la nationalité belge (article 8, § 1er, de la loi du 28 juin 1984).

Du reste, les statistiques montrent que très peu d'étrangers font usage de la possibilité d'acquérir la nationalité belge par option entre 18 et 22 ans (articles 13 et 14 de la loi du 28 juin 1984).

Il n'est cependant pas partisan de l'octroi automatique de la nationalité belge aux étrangers de la « deuxième génération » ou de l'octroi de cette nationalité sur simple demande (sans enquête judiciaire). Le système actuel offre en effet de nombreuses garanties en ce qui concerne la motivation, les raisons et la volonté d'intégration des demandeurs.

Le Ministre souligne enfin que la loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie a pour objet de punir les personnes qui incitent *intentionnellement* au racisme.

Or, cette intention n'existe pas nécessairement dans certaines déclarations sur le racisme. Le Ministre ne souhaite pas se prononcer sur la portée exacte de la déclaration de M. Simonet ni sur la question de savoir si la loi du 30 juillet 1981 devrait lui être applicable. Il estime par ailleurs que, par respect de l'indépendance du pouvoir judiciaire et du ministère public, le Ministre de la Justice ne doit faire usage de

Ministerie, dat de Minister van Justitie slechts in zeer uitzonderlijke omstandigheden gebruik moet maken van zijn positief injunctierecht.

Ten slotte wenst de Minister, bij gebrek aan concrete gegevens, niet in te gaan op de vraag of de wet van 30 juli 1981 tot op heden voldoende toegepast werd.

*
* *

Replieken

De heer Simons betoogt dat de voorstellen van SOS-racisme inzake naturalisatie voor aanpassing vatbaar zijn. Wel acht hij het onontbeerlijk dat de kostprijs en de duur van de procedures zo snel mogelijk drastisch verminderd worden.

Wat de uitzetting van in België geboren vreemdelingen betreft, wijst hij er op dat hun statuut niet kan worden gelijkgesteld met een soort contract, waaruit rechten en verplichtingen ontstaan, zoals voor andere in België gevestigde vreemdelingen.

Voorts rijst de vraag of de uitzetting naar hun « land van oorsprong » (waar zij nooit verbleven hebben) verantwoord is.

Hij geeft toe dat de Minister geen misbruik moet maken van zijn positief injunctierecht, maar spreekt de wens uit dat de wet van 30 juli 1987 een ruimere toepassing zal krijgen in de toekomst.

Mevrouw Merckx-Van Goey meent zich te herinneren dat er bij de bespreking van de wet van 30 juli 1987 aangedrongen werd op een evaluatie, op geregelde tijdstippen, van het aantal klachten, het vervolgingsbeleid en de veroordelingen bij toepassing van voornoemde wet. Zou het niet aangewezen zijn deze evaluaties in de toekomst werkelijk door te voeren?

De heer Defraigne acht de toepassing van de wet van 30 juli 1981 een bijzonder delicate aangelegenheid vermits in feite de bestraffing van opiniedelicten beoogd wordt. Bovendien kunnen bepaalde opiniedelicten beschouwd worden als smaad en op die wettelijke basis vervolgd worden.

Hij ergert zich voorts aan bepaalde aspecten van de kritiek van SOS-racisme op onze wetgeving inzake uitzetting. Het kan immers niet ontkend worden dat de wet talrijke waarborgen biedt en dat de praktijk veel soepeler is dan in de ons omringende landen. Overigens rijst de vraag waarom België geen uitzettingsmaatregelen zou mogen nemen tegen vreemdelingen die ernstige misdrijven hebben gepleegd.

De naturalisatie-wetgeving zou moeten verbeterd worden. Spreker pleit onder meer voor snellere en kosteloze procedures. Hij heeft echter geen bezwaar tegen de tussenkomst van de rechtbank van eerste aanleg of de Wetgevende Kamers in de procedure. De moeilijkheden ontstaan immers doorgaans bij het onderzoek ingesteld door de procureur des Konings.

son droit d'injonction positif qu'en des circonstances très exceptionnelles.

Enfin, à défaut de données concrètes, le Ministre ne souhaite pas répondre à la question de savoir si la loi du 30 juillet 1981 a été suffisamment appliquée jusqu'à présent.

*
* *

Répliques

M. Simons déclare que les propositions de SOS-racisme en matière de naturalisation pourraient être adaptées. Il estime cependant nécessaire de réduire sensiblement et le plus rapidement possible le coût et la durée de la procédure.

En ce qui concerne l'expulsion d'étrangers nés en Belgique, il fait observer que leur statut ne peut être assimilé à une sorte de contrat auquel seraient liés des droits et des obligations, comme c'est le cas pour les autres étrangers établis en Belgique.

On peut également se demander s'il est logique de les expulser vers leur « pays d'origine » dans lequel ils n'ont jamais séjourné.

L'orateur reconnaît que le Ministre ne doit pas abuser de son droit d'injonction positive mais souhaite que le champ d'application de la loi du 30 juillet 1981 soit élargi à l'avenir.

Mme Merckx-Van Goey croit se souvenir que lors de l'examen de la loi du 30 juillet 1981, il avait été insisté pour qu'il soit procédé, à intervalles réguliers, à une évaluation du nombre de plaintes, de la politique en matière de poursuites et des condamnations prononcées en application de cette loi. Ne conviendrait-il pas de procéder réellement à ces évaluations à l'avenir?

M. Defraigne estime que l'application de la loi du 30 juillet 1981 est particulièrement délicate, étant donné qu'il s'agit en fait de sanctionner des délits d'opinion. Certains délits d'opinion peuvent en outre être considérés comme des outrages et être poursuivis à ce titre.

Il s'irrite par ailleurs de certains aspects des critiques formulées par SOS-racisme à l'encontre de notre législation en matière d'expulsion. Il est en effet indéniable que la loi offre de nombreuses garanties et que son application pratique est beaucoup plus souple que dans les pays voisins. On peut d'ailleurs se demander pourquoi la Belgique ne pourrait pas prendre des mesures d'expulsion à l'égard d'étrangers qui se sont rendus coupables d'infractions graves.

La législation en matière de naturalisation devrait être améliorée. L'intervenant plaide notamment en faveur de procédures plus rapides et gratuites. Il ne voit cependant aucune objection à ce que le tribunal de première instance ou les Chambres législatives interviennent dans la procédure. Les difficultés surviennent en effet généralement au cours de l'enquête

Voor al op dit vlak lijkt een harmonisering of versoepeling gewenst.

Voor het overige betuigt hij zijn akkoord met de verklaringen van de Minister. Wel betreurt hij dat de Minister de automatische toekenning van de Belgische nationaliteit aan de « tweede generatie » niet opportuun acht.

*
* *

Mededeling van een verzoekschrift

Overeenkomstig artikel 95, 6, van het Reglement van de Kamer, heeft de Commissie kennis genomen van een verzoekschrift van 18 juli 1988 betreffende de strafinrichtingen en de onveiligheid van de burger.

*
* *

IV. — STEMMINGEN

1) De artikelen 1 tot 3 van het wetsontwerp houdende aanpassing van de begroting van het Ministerie van Justitie voor het begrotingsjaar 1985 worden met 15 stemmen en 2 onthoudingen aangenomen.

Het volledige ontwerp wordt met 15 stemmen en 2 onthoudingen aangenomen.

2) De artikelen 1 tot 13 van de begroting van het Ministerie van Justitie voor het begrotingsjaar 1986 worden met 15 stemmen en 2 onthoudingen aangenomen.

De begroting wordt met 15 stemmen en 2 onthoudingen aangenomen.

3) De artikelen 1 tot 3 en 5 tot 14 van de begroting van het Ministerie van Justitie voor het begrotingsjaar 1987 worden met 15 stemmen en 2 onthoudingen aangenomen.

Artikel 4 wordt met 14 stemmen en 3 onthoudingen aangenomen. De heer Defraigne verklaart zich te hebben onthouden om de tweedracht bij de meerderheid aan te tonen.

De begroting wordt met 15 stemmen en 2 onthoudingen aangenomen.

De Rapporteur,

T. MERCKX - VAN GOEY.

De Voorzitter,

J. MOTTARD.

ouverte par le procureur du Roi. C'est surtout à ce niveau qu'une harmonisation ou un assouplissement paraît souhaitable.

Pour le reste, l'intervenant marque son accord sur les déclarations du Ministre. Il déplore cependant que le Ministre estime inopportun d'octroyer automatiquement la nationalité belge aux immigrés de la « deuxième génération ».

*
* *

Communication d'une pétition

Conformément à l'article 95, 6, du Règlement de la Chambre, la Commission a pris connaissance d'une pétition du 18 juillet 1988 relative aux établissements pénitentiaires et à l'insécurité des citoyens.

*
* *

IV. — VOTES

1) Les articles 1 à 3 du projet de loi ajustant le budget du Ministère de la Justice pour l'année budgétaire 1985 sont adoptés par 15 voix et 2 abstentions.

L'ensemble du projet est adopté par 15 voix et 2 abstentions.

2) Les articles 1 à 13 du budget du Ministère de la Justice pour l'année budgétaire 1986 sont adoptés par 15 voix et 2 abstentions.

Le budget est adopté par 15 voix et 2 abstentions.

3) Les articles 1 à 3 et 5 à 14 du budget du Ministère de la Justice pour l'année budgétaire 1987 sont adoptés par 15 voix et 2 abstentions.

L'article 4 est adopté par 14 voix et 3 abstentions. M. Defraigne déclare s'abstenir pour montrer la division de la majorité.

Le budget est adopté par 15 voix et 2 abstentions.

Le Rapporteur,

T. MERCKX - VAN GOEY.

Le Président,

J. MOTTARD.